

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona
Egy hónap ..... 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 28 korona
Egy hónap ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

6-hasábos betűt sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Nyitási sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 257.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 23. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1902.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Stauber József.

Vasárnap, augusztus 24.

Mai számunk főbb közleményei:

- Venzelék: Ünnepek és kenyér.**
- Nemzetiségi paces az interparlamentáris konferencián.**
- Világostól Aradig.**
- Vádak egy képviselő ellen.**
- Lanka Gusztáv meghalt.**
- Arad a Kossuth-mauzóleum alapkövetésénél.**
- Schenk tanár második teóriája.**
- Aradon elkobzott oláh röpiratok.**
- Szerencsétlenül járt löhadnagy.**
- Aradi művész Amerikában.**
- Versenyek a Maroson.**
- Zendülés a borosjenői faipargyárban.**
- Egy aradi család letartóztatása Bécsben.**
- Letartóztatás egy kosaras eset miatt.**
- A világi emlékoszlop.**
- A bitó elől a tébolydába.**

Ünnepek és kenyér.

Arad, augusztus 23

Kossuth születése századik évfordulójának, a nagy férfi emlékéhez méltó megünneplése iránt dicséretes buzgalommal folynak az illetékes bizottság kebelében az előkészítő intézkedések. Minden oly tervezéshez, mely az ünnep fényének emelésére szolgál, bizonyára örömmel járul hozzá minden igaz magyar ember. Lelkesedéssel köszöntünk minden olyan eszmét, intézkedést, a mely arra van hivatva, hogy az ünnepnek fényét, különösen nálunk, a hazafias kegyelet Mekkájában, minél impozánsabbá tegye; a mely elősegíti azt, hogy a társadalomnak, a népnek minden osztálya, minden csoportja

illő módon, együtt ünnepelhessen az ünneplőkkel. És kétszeres örömmel hallunk az olyan részleteiről az előkészítés fázisáról, nemes munkájának, a melynek az az intenciója, hogy az ünnep minél bensőségtejtesebb, minél őszintébb megnyilatkozása legyen a hazafias érzésnek.

De éppen azért, mert ennek az ünnepnek bensőségtejtés voltára oly sokat tartunk, s a miért annak tisztaságát a legesekélyebb mellék gondolattal is féltjük, hozzá kell szólnunk egy ötlethez, a mely az ünneplés előkészületei között fölmerült.

Ugy érezzük, rovására lenne az ünnep bensőségének, ha a programban az az ötlet jutna érvényre, melyet már itt-ott hangoztatni hallottunk, hogy t. i. az üzletek a kegyelet impozánsabb megnyilatkozása céljából egész napon zárva legyenek.

Igen elhibázott dolognak tartanók, ha ez az eszme a program tervezetében megvalósulást nyerne, mert könnyen okul szolgálhatna arra, hogy polgártársaink egy részének öröme csorbát szenvedne. Nem úgy értjük mi ezt, hogy az aradi kereskedők egy nemzeti eszméért sokalának üzleteik egy napi forgalmát feláldozni, hanem úgy véljük, hogy nagyon felesleges, sőt igaztalan eljárás volna rájuk ezen áldozat terhét róni, mikor *arra semmi szükség sincsen.*

Olyan dolog ez, mint a hazafias célokra tett adomány. Ennek csak úgy van meg az igazi értéke, a tisztasága, ha

szívükből jött, ha az adakozó minden kényszerűség nélkül, a lelke sugallatát követve adja.

A mikor az a gondolat férközik hozzánk: bizony ez a pénz kenyérré jobban kellett volna, — akkor elvész az adomány szentsége, akár az imádságé, a melyet kénytelenségből hadarnak el. Tudjuk: az aradi kereskedők, ha fölszólítják őket, szívesen tartják zárva egész nap az üzleteiket. De ha közülük csak tiz is titkos panaszszal gondol erre, s azt mondja magában: bizony, nekem még is hiányzik az egy napi kereset, akkor nem száll föl tisztán a hazafiság oltárára az áldozat lángja, a melyet a kereskedők Kossuth kegyeletereért hoznának.

A hány ház, annyi szokás. Nálunk az ünneplés éppen nem zárja ki a forgalmat, sőt a *vasárnap* magyar neve, valamint az istentiszteletnek és vásárnak azonos elnevezése, a „*Messze*“ szó világosan mutatja, hogy az ünnep és üzleti forgalom egymásnak kölcsönös alkalmul szolgál: a vidékieknek, kik ez alkalommal a városba özönlének, épp úgy, mint az üzleteik után élő városi polgárságnak, kiknek az is előnyükre van, hogy a helybeli lakosság legnagyobb része ez alkalommal az utcán és köztéren tartózkodik és vásárlási alkalmat is nagyobb, mint egyébkor.

Ha már most nézzük, hogy miképpen lehessen a forgalom érdekeit a kegyelettel összeegyeztetni, nem kell egyebet tennünk, mint ismét a hagyományokhoz fordulnunk, s azok szerint cselekednünk.

TÁRCA

Ahol a mankó terem.

— Pöstyéni levél. —

Pöstyén, augusztus 23.

A Vág mentén, az erdőkoszorúta Kárpátok alatt, enyhe, csendes völgyben, évszázados öreg hársaktól és barátságos fehér parasztházaktól körülvéve fekszik az a hely, ahol a mankó terem. A hol minden második ember botra támaszkodva, nehéz kinoktól gyötörve húzza szenvedő testét, mikor megérkezik — és pár hét után, mintha csoda történt volna vele, a hűség támaszkodó botot elhelyezi a mankó-muzeumban és vígan fütörészve megy haza, testben, lélekben felujulva és megerősödvé.

Az a csodálatos hely, a hol a természet megmérhetlen kincseinek segítségével ez a változás megtörténik: Pöstyén, Magyarország leg-hirnevesebb gyógyfürdője. A ki itt nem járt, fogalma sincs arról, mennyi drágaságot rejt magában a föld, a víz, főleg az iszap, a csuzban és köszvényben szenvedő embereknek ez a megfizethetlen orvossága. A kinek azonban már akár gyógykúra miatt, akár szórakozásból alkalma nyílik Pöstyént megismerni és tanulmányozni, szemérszája eláll, látva azt a csodálatos hatást, mely a legszánandóbb betegeken is aránylag igen rövid idő alatt konstatalható.

És ezért nem kelti fel bámulatunkat, hogy már Rákóczy korában híres-nevezetes volt Pöstyén, a melynek gyógyító forrásaiban és iszapjában annak idején a kurucz hadvezérek is nagy sikerrel ápolgatták a viharos csatákban kapott „folytonossági hiány“-t.

A mai Pöstyén a legmesszebb menő áldozatokra kész bérlők jóvoltából Magyarország legmodernebb és legkifogástalanabbul berendezett fürdőjévé nőtte ki magát. Valóságos minta-fürdő ez, a mely párját ritkítja s a hasonló külföldi intézetek bármelyikével méltán vetekedik. A legidegesebb, legfinnyásabb igényű vendég épp úgy megtalálja itt a fényűző komfortot, mint a középosztály avagy a földhöz ragadt pénztelen nép a maga szerényebb lakását és fürdőjét. És legyen gazdag, vagy szegény, a ki elmegy: mindannyi hálaimát zengve, áldást rebegve távozik erről a csodálatos gyógyhatású, mesés dolgokat művelő fürdőről.

Azt hiszem, nem kell Pöstyént „felfedeznem“, sem bemutatnom, hiszen ismeri mindenki a híre után, vagy azokból a képekből, leiratokból, melyek a hírlapokban, könyvekben és doktori értekezésben arról megjelennek. Mert Pöstyén az egész emberiségé: ilyen gyógyhely nem hogy Magyarországon, de messze földön sehol sincs. Elég bizonyíték erre, hogy ma is, mikor pedig már az idő őszre hajlik, több ezer ember van itt s töméntelen sok köztük a külföldi: angol, francia, görög, orosz,

török, sőt amerikai is. Az idei szezonban a fürdővendégek száma kevés híján elérte a kilenczetet s a betegek még tömegesen jönnek, egyre jönnek. A Ferenc József-fürdőházban például, a mely Pöstyén egyik legújabb épülete s oly pazar díszrel és minuciózus praktikusággal van berendezve, hogy a szakembert is lépétnyomon bámulatba ejti — a délelőtt folyamán alig lehet kabint kapni, annyi ott a gyógyulást kereső ember. Főleg a lokál kurát emelem itt ki, Pöstyén egy specialis gyógymódját, amely lehetővé teszi, hogy csak magára a fájdalom testrésze alkalmazzák szakértő betegápolók, kitűnő orvosi rendelés után, a mindenható iszapot, a nélkül, hogy a páciensnek egész fürdőt kellene venni. És ez épp oly praktikus, a mily kényelmes és hasznos is egyuttal.

Most, hogy az idő lassan-lassan őszbe hajlik, rendkívül érdekes a pöstyéni korzó. Megemlítem, hogy itt feltűnően lanya, módfelett kellemes a levegő, s a derűs, száraz őszre és napfényes időre való tekintettel csak úgy özönlik ide minden vonattal a megszámlálhatatlanul sok gyógyfürdőző. Ha az idő megmarad, előrelátható, hogy az őszi szezonban a pöstyéni fürdővendégek száma megkétszereződik. A korzó, az ezredéves fák alatti sétány utolsó talpalatnyi helyig el van lépve üdülőkkel. A parkzene első akkordjára elegáns hölgyek és urak, jómódu polgárok s a köznép minden osztályából való nők, férfiak és gyermekek szájtátva

Az Aradi Közlöny minden előfizetője 3000 koronára biztosítva van balesetből eredő halál vagy rokkantság ellen mindaddig, amíg előfizetése tart.

Ugy ezen hagyományok, mint az egyszerű megfontolás arra tanít, hogy az ünnepély lefolyásának azon ideje alatt, melyben a kegyetesebb aktusok, istentisztelet, stb. mennek végbe, igenis szüneteljenek az üzletek, még pedig nemcsak azért, hogy az adás-vevés ne profanizálja a kegyeletet, hanem azért is, hogy az alkalmasítottak is résztvehessenek az ünnepély kegyetes aktusain.

Ha az ünnepély-rendező bizottság a boltok becsukásának eszméjét erre az időre korlátozza, úgy helyes és a hagyományos szokások által szentesített intézkedést tesz, míg ellenben azzal, hogy a boltoknak már a kora reggeli órákban és az ünnepélyesebb aktusok után is zárva tartását határozza, túl löne a célon s megzavarná az ünnepnek szent hangulatát: más érzéseket is keverne abba; ezek az érzések pedig nem illenek össze azzal az örömmel, a mely örömmel érzője lesz minden magyar ember, annak a napnak százados fordulóján, a melyen az Isten Magyarországnak Kossuth Lajost adta.

TÁVIRATOK.

Az angol királyné beteg.

London, augusztus 23. A *Gaily New* jelenté, hogy a királyné egészsége most nem kielégítő. Idegeit a legutóbbi izgató események megviselték. Remélik, hogy a tengeri ut vissza fogja adni egészségét.

A Peleé hegy újra kitört.

New-York, augusztus 23. A Dahone gőzös Port Castrisból ideérkezett. Azt jelentik, hogy csütörtökön megint erősen kitört a Peleé-hegy. A hajó kénytelen volt utirányát megváltoztatni a hamueső miatt, a mely nagy tömegben hullott rá.

Háboru után.

Fokváros, aug. 23. A törvényhozó gyűlésen Sprigg miniszterelnök úgy nyilatkozott, hogy nézete szerint a hadijogot egy héten belül megszüntetik.

Egyről-másról.

(A vidékiek napja. — Az István-díj alkonya. — Ignáctól — Faconig.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Budapest, augusztus 23.

Az István-napi sokadalomban hiába kerestem a naivul tapasztalatlan, sokat gunyolt, jó vidékieket. Ezeknek a faja, úgy látszik, kivesszett a budapesti életből. Az újságok (Szent István napján már rájár a kezük az ilyen írásra) szépen leirták, mint bámult az egyszerű parasztnép, hogy aztán hazatérve, még a téli estéken is mesélgessen az otthonvalóknak a kőpaloták világáról, de ne higgyék, kedves olvasók, hogy ez egészen így van. A János bácsik, a Kata nénik és Erzsika leányasszonyok korántsem olyan tudatlanok manapság. A magától szaladó kocsi, százfényű gyertya, vagy akár a mozgó kép látásán nem kiáltanak föl meglepetéssel, mert ha némelyik először járt is Pesten, az látta a pesti dolgok jórészét a maga vidékén valamelyik városban. Sok olyan furfangos, hogy mélységesen titkolja, ha meg is lepi egy és más. Kérdeztem egy jóképű földiműtől, hogy miért teszi?

— Hát mer annyi itt a rossz ember, hogy megcsalnak, ha észreveszik a tudatlanságomat.

A kíváncsiságot, a kérdezősködés vágyát soknál ez a szomorú tapasztalás fojtja el. Azt tartják, hogy nagy kujon az urféle mind, meg hát minek az a sok cifraság, megél az ember a nélkül, aztán ugyis a paraszton veszik meg adóban.

Egyik érdekes sajátága a magyar, kivált az alföldi parasztnak, hogy jóformán alig vásárol Pesten.

— Restelli, néha fél is az ember olyan nagy gazdag bótba menni — mondják — oszt, hej de nagyon csálni kell nekik, hogy a sok tükröt, drága bért fizetni tudhassák. Ami szükséges, van odahaza a zsidónál, ott alkuadni is lehet. (Ez tán a legfőbb ok!)

Szerdán, a mikor Budapest egyébről sem beszélt, mint a Szent István díjról, sok vidéki ember tarkította az utcai tömeget. Még a lóverseny-térre is jutott belőlük. Ám a Stefánia uton már nem a vidékieket néztük, hanem a futatást, a melynek ugyan szomorú volt most a külső fiziognómiája. Hova letteka nagytribün elől a május gyönyörű uri asszonyai. Hiába keresi őket

a szem, csak a fogadók tömegét látja sűrűnforogni, nyüzsögni, tolakodni a totalizátor-bódék körül. A zöld mező poézise eltűnt, a kacagó tekintetű, kacagó ajku asszonyok és lányok még valahol messze tengerek partján, vagy zúgó lombu fenyőfák alatt fognak ki a nap perzselő sugarain s nem is gondolnak ránk szegény halandókra, vagy a legjobb esetben is nevetnek rajtunk, a kik ticketjeiket szorongatva drukkolva várunk ki egy-egy versenyt. A nép még mindig az amerikai zsokéért lelkesedik és Taralt szereti legjobban. Már is oly népszerű ez a lovas, akárcsak Jim Morgan vagy Adams. Ilja, a népkégy változókon, favoritokat keres és buktat el. Mit bánja, ha el is veszti minden pénzét a versenyeken, izgalom, hajsza kell neki s büszke, ha papiroson ki tudja számítani a Szent István-díj győztesét.

Ah! A Szent István-díj! Hány erős küzdelem, hány meglepetés, hány vereség és győzelem fűződik ehhez a versenyhez! A turf annáléban örök időig fog élni a híre, hogyan verte le hajdanában a fürgé, de számító Ignác a hatalmas, verhetetlen Tokió-t. Azóta Ignác is, Tokió is eltűnt a fehér korlátok birodalmából, idegenbe utazott Ignác hirhedt lovasa, Sharpe, kit a nép egyszerűen a betörök királyának nevez, s új generáció méri össze erejét a harcok mezején. Egyszer Ignác és Tokió, máskor Facon, Marathon és Ponyvássy küzdenek. A versenyzők változhatnak, de egy mindig igaz és mindig bizonyos marad. Es ez? kérdezik önök. A válasz egyszerű és világos.

— En vesztek, te vesztesz, ő veszít, mi veszítünk, ti vesztetek, ők vesztenek! . . . ez a lóverseny axiomatárának alaptétele. Minden időben igaz és megdönthetetlen. Minden változik a versenypályán. Új küzdők jelennek meg a pályán, új fogadók veszítik el összegyűjtött vagyonukat, új zsoké szálnak új harcokba, minden tavasszal új fűvön dülnek el a küzdelmek; minden, minden megváltozik, de örökké igazság marad: én vesztek, te vesztesz, ő veszít . . .

De ne bántsuk azért a lóversenyeket, inkább élvezzük és gyönyörködünk benne. A játék sohasem tehet róla, ha szenvedélylyé lesz, a minthogy a ló nem tehet róla, ha mi nagyobb lovak vagyunk . . .

tódulnak a pavillon közelébe. A ki nem tud egyenesen járni, mankón, boton biceg, tolokosival viteli oda magát, vagy pedig gyaloghintóba ül s a kitűnő zenét órákon át élvezzi a napsugaras, verőfényes délelőtt és délután. Állandó zenekar van itt, azonfelül Radics Sándor jó cigánybandája huzza a csárdásokat.

Szórakozásban nincs hiány. A vigalmi bizottság állandó permanenciában van s meglepő leleményességgel gondoskodik arról, hogy a begék kísérei is találjanak igen kellemes időtöltést. Táncvigalom, tombola, parkünnep, tűzijáték egymást éri, rendeznek velencei estéket, hangversenyeket, érdekes tenniszpartikat, díjlovást, szóval van itt minden, hozzá még egy se reg jó vendéglő, és szálló a fürdőparkban olcsó árakkal.

A nyári színházban, a hol Monory Sándor társulata játszik, minden nap megtelnek az ülőhelyek. Holnap érdekes előadás lesz: *Semsey* Mariska, a m. kir. Operaház tagja és *Nikó* Lina, a Vígsház kiváló komikája lépnek fel együttesen a Cigánybárában. A környékbeli magyarság tömegesen készül bejönni az előadásra, a mi arra vall, hogy itt, az erős tótságban is hódít már a műszép nyelvünk. A jövő héten *Nyáray* Antal fog vendégszerpelni, s utána még több vendég jön. Érdekes, hogy a színházi előadások dulután 5—6 óra közt kezdődnek, tekintettel arra, hogy a korán fekvő betegek is meg nézhessék.

Szóval élénk, mozgalmas az élet most Pöstyénben s ősz beálltával sem fog az csökkenni.

A mankók pedig egyre szaporodnak az üvegajtós, óriási szekrényekben: a mankó-muzeumban, — beszélő jelképeül annak, hogy a beteg lábak e szomorú támogatójától évről-évre többen menekülnek meg a gyógyító póstyéni kura csodálatos ereje által.

(v.)

Eufrozina.

Irta: Zoltán Vilmosné.

Szó nincs róla, láttam már rutabb asszonyt is mint a Herlea Domonko: felesége, ámde ilyen csodálatosan nem szépet — soha.

Helyesebben úgy kellett volna írnom: „A fatális orru asszony.” Mert csakugyan az orrát lehet a legvégzetesebb szépség hibájának tekinteni. Ezt a komikusan kimagasló alkotmányt, amely szinte kiabálni látszott sárgás-fekete arcának kissé rézsutos közepén.

Hogy mit kiabált ez az orr annak idején, mikor az ura háztűznözőben járt náluk, fogalmam sem lehet róla. Vagy a százezres bankók varázsátyalat vonnak a tulajdonosuk ábrázata elé akkor is, ha azok a Wertheim-kasszában fekszenek? (Már t. i. a százaz bankók.) Ezt a rejtélyt, — tekintve pénzünknek örökös csodás csekélységét, — azt hiszem sohasem lesz képes tapasztalat utján megoldani.

Legokosabb tehát egyszerűen tudomásul vennünk, hogy Herlea Domonkos ur oltárhoz vezette a kis fekete-sárga Eufrozinát. Ezt a töm-

zsi, tuskószerű asszonyi személyt, akit a jó Isten is bizonyára balkezével teremtett, akkor is már a lehető legrosszabb kedvében. Ezt a bájtalan hajadont, akinek vállalai közé szoritott szőgietea fején annyi vöröses barna haj nőtt csupán, hogy ha frou-frounak gondöríté, kontynak nem jutott belőle. És viszont, igazította kontynak ügyeskező szobalánya, ebből a műveletből, olyan lapos frizura keletkezett, hogy az ember nem győzte bámulni, ezt a magas, végtelenül a koponyára nyuló homlokot.

Szóval: az első tekintetre meglátszott, hogy ez a nő ugyancsak áldott hozomány lehetett annak idején. Másként nem botlott volna utjába, deli, szép ura, akinek szívesen keresték kedvét a város legszebb asszonyai.

S ha még csinosan tudott volna öltözködni. De micsoda izlés volt, uram bocsássa, milyen kifiamodott izlés!

Egy alkalommal észrevette, hogy az ura különösen kedvteléssel szemlélteti az előttük haladó hölgyeket olyankor, mikor azok megemelik szoknyájukat — oh sokkal magasabba emelik, mint a jó erkölcs megengedné.

Eleintén roszalólag ítélte el valamennyit, lassanként azonban megszokta őket, és nem szólt felőlük, vagy róluk megrovólag, az ura előtt soha. Hiezen szegény fako szemé még sohasem látta őt, a kedvest, olyan gyönyörrel tekinteni mint épen ilyenkor.

Sőt megtörtént, hogy ilyen látványosságok szemlélése után, szokatlan gyöngédséggel közelített feleségéhez. Például egy izben ahogy ott-

Nemzetiségi pucscs az interparlamentáris konferen- cián.

(Az elhalasztás igazi oka.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 23.

Az interparlamentáris konferenciát, amelyet az idén Bécsben, szeptember 10-én akartak megtartani, három héttel későbbre halasztották. Az elhalasztásnak okául maga az osztrák csoport elnöke, Pirquet báró azt adta elő, hogy a konferenciára váratlanul oly sokan jelentkeztek, hogy a fogadtatás előkészületei miatt kellett elodáznia a nemzetközi találkozást. Ez az indoklás mindjárt kezdetben feltűnt a magyar országgyűlés tagjainak.

Mindenki igen jól emlékezett még arra, hogy a midőn 1896-ban a millenáris ünnep és kiállítás idején Budapesten tartották meg az interparlamentáris konferenciát, szintén rendkívül sokan jelentkeztek az idegen vendégek az Unió minden államából. Mégis senkinek se jutott eszébe a konferenciát elhalasztani, hanem a rendezőség az akkori szokatlanul nagy idegen forgalom ellenére is gondoskodott a vendégek méltó fogadtatásáról és elhelyezéséről, a mi mindenkinek a megelégedésére pompásan sikerült is. És külföldi vendégeink el voltak ezuttal is ragadtatva a magyar vendégszeretet felett.

Hogyan történhetik meg tehát, hogy a sokkal nagyobb Bécsben, ahol e mellett semmi egyéb nagyobb szabású ünnepség sincs és a mikor szeptember 10-ig még éppen elegendő idő maradt volna az előkészületek megtételére, mégis elhalasztották a konferenciát — még pedig három héttel későbbre.

Nos, ennek a szokatlan és rendkívüli eljárásnak az okáról ma értesült igen előkelő és megbízható forrásból fővárosi tudósítónk. Ennek a valódi oka a következő:

A mióta a bécsi konferenciára előkészülnek, az osztrák pártok között és kebelében élénk forrongást vettek észre. A különböző nemzetiségi pártok, különösen a csehek, olaszok és altdeutschok egy pucscsra készültek. Bele akarták vinni az osztrák nemzetiségi viszályt az interparlamentáris konferenciába is. Nagyon természetes, hogy ez éppenséggel nem volt inyére az osztrák kormánynak, amely megdöbben ar-

ra a gondolatra, hogy a házi perpatvart most a nemzetközi piacra akarják vinni és ott pelengérré állítják majd azt a gyűlöletes helyzetet, amely ma politikailag Ausztriában uralkodik.

Megindultak tehát a purparlék az osztrák kormány és a parlamenti pártok között. — Eddig azonban eredménytelenül. Arra gondoltak tehát, hogy ha egyelőre elhalasztják a konferencia idejét, talán mégis sikerülni fog a békét helyreállítani, vagy legalább is a szokott és ismert reichsrathi harcot a konferenciából kiküszöbölni.

Ime, ez a valódi oka a szokatlan elhalasztásnak.

Világostól Aradig.

(A fegyverletétel után.)

Arad, augusztus 23.

A *M-g* tegnapi számában *Rozsnyói* érdekes visszaemlékezést közöl a világosi fegyverletélt követő napokról, a mikor a fogoly honvédeket Aradra szállították. A memoárokból az alábbi részt közöljük.

A fegyverek, ágyuk, társzekerek és ezek fogatai, a huszárság lovai, a tisztek paripái az ellenség kezébe kerültek. A gyászos nap eseményeit olybá vettük, mintha számunkra a világon ezentul csak bu és bánat várna. Minden óra, minden nap más vérig sértő megaláztatást hozott. Az oroszok minden kétszínű udvariaságuk mellett, csakhamar kijelentették, hogy a „lázadók“ jól kiérdemelt büntetésük elvétele végett néhány nap múlva az osztrákoknak ki fognak adatni. Es úgy is lett. A Varsóban megkötött orosz-osztrák szerződés értelmében a hadifogságba került lengyeleket Paskievicsnak, a magyarokat pedig Haynautnak kellett kiadni. Ennek folytán Paskievics már augusztus 16-án azt kérdezte Haynautól, hogy mikor akarja a magyar hadifoglyokat átvenni. Erre Haynau báró Raichach tábornokot bizta meg, hogy az oroszoktól augusztus 22-én átveendő hadifoglyokat Aradra szállítsa. Mielőtt ez megtörtént, Haynau már a foglyok sorsát elintézte.

Paskievics a forma kedvéért Haynaut egy udvarias levélben arra kérte, hogy általános amnesztiát hirdessen és hasonló értelemben Bécsbe is irt.

Hogy Bécsből mit feleltek, azt e helyütt

nem akarjuk elmondani, Haynau azonban Aradon augusztus 24-én kelt levélben Paskievicsnek a többek közt ezt írta:

„A vezetők, képviselők és főtisztek fölötti rendelkezést magamnak oly formán tartottam fenn, hogy a vezetőket felakasztatom, az ellenség szolgálatába lépett osztrák tiszteket agyonlövetem. A magyar tiszteket, kik előbb polgári állásban voltak, vagy mint őrmesterek nálunk szolgáltak, mint közembereket besoroztatam. Ezen borzasztó példával a seregnek és a világnak tartozom. Az eljárást tegnapelőtt valami Auffenberg nevű volt 10-ik ezredbeli hadnagygyal, ki ezredes és Kossuth segédtsíztje volt — megkezdtem, amennyiben azt rögtön felakasztattam.“

Augusztus 21-én a 18 ezer emberre lefolyadt magyar hadifoglyok Gyulára értek. A többi utközben megszökött, mi sok nehézséggel nem járt, mivel az oroszok a hadifoglyokat számon nem igen tartották.

Gyula alatt egy osztrák könnyű lovasezred (Kress Chevauxlegers) és néhány zászlóalj gyalogság táborozott. Az olasz nemzetiségű osztrák lovasok félre sem érhető kézjelekkel tudunkra adták, hogy nem sokára mindannyian lögni fognak.

Másnap reggel a gyulai községhezán felragasztott német hirdetéséből azt olvastuk, hogy a magyar tisztek kardjaikat délig a császári biztos hivatalában átadni tartoznak.

A hirdetés alatt gróf Forgách Sándor császári főbiztos neve diszlott, ki Gyulán éjszakanak idején több képviselőt fogatott el s ezeket szigorú őrizet alatt Aradra kísértette. Egy szóval bekövetkezett a rémuralom iszonyu korszaka.

A foglyok táborából, melyet lovasok és gyalog katonák őriztek, magánfogatok, podgyászos szekerek s értékes paripák tűntek el. Az illető tulajdonosok kérdéseire az őrt álló Deutschmeisterek a puska tusával válaszoltak. Innen tűnt el Rohony Lipótnak a Károlyi-huszárok vitéz ezredesének tizenhat paripája. Ezek utóbb Aradon a kivégzett tábornokok lovaival és holmijával együtt kótya-vetyjére kerültek.

Mellesleg legyen mondva, az 1867-iki kiegyezésben foglalt intézkedés, mely szerint az elkobzott birtokok stb. az illetőknek, vagy ezek törvényes utódainak visszaadtnak, ez esetben

honok ablakán nézegette a férj a sétálók sokaságát, zápor keletkezett, olyan hirtelen, hogy a nyári virágok színeiben pompázó asszony-leány-hadnak futva kellett menekülni. Feledhetlen délután! . . . Ekkor érezte először a kis rut Eufrozina, hogy van karja az urának, a melylyel ölelni is képes

Hogy mindig káprázott-e a szeme mikor az ablaktól visszafordult, vagy csakugyan úgy eltöltötte a férjét a vágyó szerelem hatalma, hogy egy tengeri füvel töltött pamlagvankost is szívesen keblére szorított volna, — nem lehet tudni.

Napba nézve, érezhetni pillanatnyi megvakulást néha, ámde záporosónál csak nem látni napot?! . . . ragyogót, fényeset?!

Elég az hozzá, a szegény kis fatális orru asszony gondolt egy merészet. Csak a téli hideget várta, mikor az ember (hála dr. Gäger találmányainak) mégis kissé illedelmesebben öltözködhetik. Akkor egy szép vasárnapnak délelőttjén künn sétált a körzön is, a csevegő, kacérkodó tömeggel egy uton.

Szürke prémes kucsmáján szorosan feszült a lilaszínű fátyol, némi derült színt adva fekete boája által igen szerencsésen, majdnem félig beárnyékolta kuriózus arcának. Toiletteje a legdrágább fekete plüss, barna foglalattal. Lábán orosz kalucsni, gombos cipő és olyan színesen kockás vastag gyapjuharsnya, aminőt a tiroli zengerek vagy zerge vadászak hordanak. Színes és kockás.

És láthatott mindenki, mert megmutatta min-

denkinek. Szegény, hiszen jót akart! Azt hitte, ez az, ami tetszik az urának. Igen ám ez, de nem ilyen!

Ugy cipelte kétfelőli jó magasan tartva nehéz szoknyáját, hogy valódi szánalom volt nézni. S azok a lábak! Ha nem volnék asszony, hü rajzát adnám neki. Így még azt hinnék, — a világ olyan rossz — irigységtől teszem.

Mindenki megfordult utána, de csodálatos, senki nem nevetett e szomorúan rut látványon. Inkább megdöbbenek.

Mellette lyalka férje, észre sem vette, hogy a feleségét bámulják. Magasabb is volt nála jó másfél fejjel, aztán meg annyi a sok szép asszony, aki elvárja, hogy a szeméibe nézzenek.

Am, mikor hazaértek, neki is megadott a kiváló szerencse, hogy észrevehesse feleségének keserves kacérságát. Szegény kis menyecske, majd a szégyen égette ki szemét; de tetszeni vágyott és a lépcsőn férje előtt haladva, magasabbra emelte a szoknyáját, egy ici-picikét magasabbra csupán, de mégis annyira, hogy meglátszott a cseresznye piros paplanpamutból horgolt harisnyakötője, mely ott diszlott szegénykének befelé álló térdai alatt.

Es nem bírta elképzelni, miért dühösködik férje olyan szörnyen, hogy úgy látszik, mintha őrlöngés környékeznél. Az indulattól szinte dadogott, midőn rákiáltott durván, hevesen:

— Szerencsétlen, csak nem így ment az utcán végig?!

Oh, pedig azt még egy süket is megért-

hetné, hogy nem az irigység, nem a féltés hangja. Csak nem volt talán . . . kicsit — nagyon is kacér!?! . . . Hiszen még a jáger alsó fölé húzott parket lábaválóját is egészen letűrte! — Amazok pedig — a szemérmetlenek — áttetsző harisnyákat hordanak. Miért nézi mégis olyan gyönyörrel őket? Tőle meg most még jobban idegenkedik . . .

Berrey Ersek Laci szépséges felesége ugyan-csak értett hozzá, mivel csalogassa magához a férfiakat. Olyan volt a nézése is, hogy szó nélkül ígértek lehetett venni.

Nem csoda tehát, ha Herlea Domonkos is azon iparkodásban van, hogy minél gyakrabban meglátogassa a szép asszonyt, mikor biztosan tudja, hogy a férje nincs odahaza.

Megtalálta most is lakásának legfelsőbb szobájában, olyan üdének, ragyogónak, minőnek tán még soha. Az asszony egy percig szóvalan maradt, úgy látszott a bámulattól, lehetséges azonban, megfigyelte: nem jár-e valaki a közelükben. Azután odadobta magát a férfinak hatalmasan kivasalt ujdonaúj, vadgalambszürke kabátjára, és úgy bugott neki szerelmes szókat, még szerelmesebb csókkal, akár egy igazi tollas galamb, a párjának.

— Te édes! Miért jöttél? Nem szabad lett volna jönnie, tudja. Már nem szabad. Hiszen van felesége! Maga csunya rossz . . . Te édes. Szeretlek. Tudod? Milyen jó, hogy itt vagy! Mindig eljössz, sokszor? Megint úgy fogsz szó-

is írott malaszt maradt, amennyiben sem Rohony ezredes, amidőn a várórságból, sem pedig örökösai a tizenhat paripa árából egy fillért sem kaptak.

A hadifoglyok átadása Gyulán úgy történt, hogy az orosz parancsnok Reischach tábornoknak a Világos — illetőleg Szőlős — alatt kapitulált magyar csapatok létszám kimutatását — természetesen papíron — átnyújtotta, mire az orosz csapatok rögtön Nagyváradra indultak. A sereggel járt polgári tisztviselőket, képviselőket és ezek hozzátartozóit gróf Forgách Sándor vette gondozás alá, miben neki a Pestről küldött mindkét nemű kém kezére járt.

Szökésről, vagy menekülésről ezután több szó nem lehetett. Nincs az a rabló és gyújtogató banda, melylyel szigorubban bántak volna, mint a Gyulán osztrák fogságba került hazafiakkal.

Gyuláról a szomorú menet Arad felé augusztus 24-én indult el. A fegyvertelen, kiéhezett, rongyos magyar katonákat hármassal lovassorok kísérték. Az oldalvédelmet gyalogság képezte, mintha csak attól féltek volna, hogy a foglyok pusztá kézzel ellenük fordulnak.

Legnehezebben viselték sorsukat a huszárok, kik a gyalogláshoz szokva nem lévén, a nagy hőségben hamar kifáradtak. Ezért hangosan zugolódta és bizonyára véres összeütközésre került volna a dolog, ha tisztjeik őket le nem csillapítják. A két kapitulációt szolgált „Miklós” vagy „Sándor” huszár sehogysem akarta megérteni, hogy ily szegényletes sorsra jutott, holott kötelességét az utolsó pillanatig hiven és vitézül teljesítette. Mi lett lovából melyet évekig gondozott, ápolt...

— No, hová lett a muszka bajtárs? — kérdé rettenetes németiséggel a huszár a mellette ballagó Deutschmeister-bakától.

Elment? persze, hogy a fegyvert előtte letettük, most már nem kell, ti vagytok az urak, bezzeg, hová lettek volna, ha segítségre nem jön a millió kozák!

Ilyen és ehhez hasonló eszmecserék a hangulatot nem igen emelték, és többnyire azt eredményezték, hogy a lármás „arrestáns”-ok még a háromhetes kőkemény penészes profuntból sem igen kaptak.

A magyar hadifoglyokat „Arrestánsoknak” legelőször gróf Forgách, császári főbiztos, ne-

vezte el Gyulán, és ezen elnevezés rajtuk mindvégig meg is száradt. Soha, az egész idő alatt egy emberi érzésre mutató szót nem hallottak, de annál több hemzseggel és sértéssel.

Végre augusztus 26-ikán, egy verőfényes vasárnapi nap délutáni óráiban a szomorú menet Arad alá ért.

Itt aztán kiadták a parancsot, mely szerint az előbb osztrák szolgálatban állt tisztek a várban, a többi tisztek pedig a városban fognak elhelyeztetni.

A tábornokok mellé egy-egy tisztet adtak kik velük a várba hajtottak; honnan október 6-ikán utolsó utjokra indultak.

Ezután a vérbíróóság Aradon és Pesten egyidejűleg megkezdte működését...

Vádak egy képviselő ellen.

(A fonógépek története.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 23.

A néppárt ujságja az *Alkotmány* leleplezéseket közöl arról az ügyről, a melyben Györffy Gyula országgyűlési képviselő és Sztéryni József miniszteri tanácsos állanak egymással szemben. A leleplezések Györffy ellen irányulnak s miután Györffynek a néppárt éles ellensége, ez mindenestre kétséssé teszi a leleplezések értékét,

Az *Alkotmány* szerint Engel Kálmán nevű baranya-szentlőrinci mérnök mintegy 8—9 évvel ezelőtt valami fonógép konstruálásával kezdett foglalkozni, amely a Baranya és Somogy vármegyékben használatban levő kerek pörgő rokkának tökéletesítése akart volna lenni.

Engel Kálmán mérnök értékesíteni akarta találmányát s elhatározta, hogy gépét az állammal meg fogja vásároltatni. Mihamar meg is jelent a kormánynál — Györffy Gyula orsz. képviselő, hogy a fonógép dolgáról a kormányt informálja s befolyásának latbavetésével rábírija a kereskedelmi minisztert, hogy a fonógépet megvásárolja.

Györffy Gyula előtérbe állította a székely akciót s arra igyekezett a kormányt rábíri, hogy rendeljen meg a fonógépből darabonként 120 korona áron 500 darabot s azután osztassa ki ingyen a gépeket a segítségre szoruló székely vidékeken.

dás. Az ura, — isten tudja mi okból — nem méltatja nála. *Másra* meg szemérmes szive de hogy gondol!

Pedig módjában volna a hivalkodás, hiszen nagyon gazdag. Az övé itt minden. A drága, értékes butorok, a kincseket érő ékszerek, arany és ezüstneműek, az övé a palota, a kert, benne minden szál virág, mert az ő pénzén lett vásárolva minden.

S övé a szép dallás ember fényképe is. Amivel teli-teli van rakva szobájának fala. Az övé az is, a melyik olajba van festve. Az a széles aranyrámás. Nyolcszáz forintba került a kisebbik. Ahol éppen csak a szép fej van megörökítve. S az eredetije?! Ah az eredetije sokszorosan többbe került már!

És mégsem az övé, talán nem is volt soha. Itt lakik vele, az igaz. Etkeznek együtt télen a színházba járnak, nyáron fürdőhelyekre. S mégis idegenek egymáshoz. Eufrosina már meg sem kíséri a hódítását. Belefáradt egyszer s mindenkorra.

Eihallgatja mit beszélnek róla, a csábító szépről, a diadalmaskodóról. Aki pillangó szokásaként izlelgetve a mézet röpköd ide — s tova, virágnak tekintve az asszonyt. A más asszonyát, s meghódolnak előtte mindenféle.

Mig ő — végig járja az élet kálváriáját anélkül, hogy akadna volna férfi, aki a szerelemnek egyetlen stációjánál is megállította volna.

Az ügy, dacára Györffy Gyula és Olay Lajos orsz. képviselők folytonos közbenjárásának, egyszerre megakadt. A miniszteriumban gyanút fogtak, mert az új fonógépekről rossz hírek kezdtek járni. Így többek között Rosmer Ervin báró máramarosi főispán bizalmas beadványban, mely a Sztéryni-féle fegyelmi ügy iratai között fekszik, óvatosságra figyelmeztette a kormányt, mert ő a fonógépek dolgában mestersegesen szított propagandát lát.

A gépet még is elküldték több fonó telepre, melyek első sorban voltak hivatottak véleményt mondani ám ezek eltűntek nyilatkoztak a gépről. Akkor a kereskedelmi miniszter felhívta véleményadásra Rejtő Sándor műegyetemi tanárt, aki a fonógépek dolgában körülbelül egyetlen tudományos szaktekintélyünk. A tanár véleménye kedvezőtlen volt. A szakvélemény többek között kiemelte, hogy a gép karbantartása szerfelett drága, amellet pedig oly bizonyodott, hogy egyszerű paraszt ember nem is képes azt kezelni.

Ily körülmények között a miniszterium felüggesztette a fonógépről való tárgyalásokat s nyilvánvaló volt, hogy az üzlet füstbe megy.

Ekkor Györffy Gyula országgyűlési képviselő, látván, hogy a fonógép ügygyel rendes uton dűlőre jutni nem tud, erélyesebb eszközkhöz nyult.

A feltalálótól újabb beadvány érkezett a miniszteriumba Sztéryni József miniszteri tanácsoshoz, akihez, mint az iparügyi osztály főnökéhez a fonógép-ügy tartozott. A beadványban a fonógép gyárosa azzal hozakodott elő, hogy huszonöt gépből nem lehet megítélni a találmányt, ehhez az kell, hogy egyszerre legalább is ötszáz géppel történjék kísérlet. A miniszterium csak hogy a székely-kérdés megoldásához hozzájáruljon, erre is hajlandónak mutatkozott, mielőtt azonban ötszáz gépet rendelt volna, költségvetést kért a gyárostól. A gyáros adott is költségvetést, de ez nagyon is meglepő volt. A gépeket darabonként háromszoros áron akarta felszámítani. Ebbe Sztéryni nem akart bele-menni. Györffy Gyula országgyűlési képviselő minden eszközt megragadott, hogy Sztérynit egedékenységre bírja, de ez nem sikerült neki s a gépvásárlásokból nem lett semmi.

A képviselőt annyira érintette a dolog, hogy így nyilatkozott több helyütt:

— Addig nem nyugszom, míg azt a Sztérynit tönkre nem teszem.

„Fölmerül itt az a kérdés, — írja a néppárti ujság — miért érintette Györffy Gyula orsz. képviselőt az Engel gép kudarca annyira, hogy elhatározása szerint azt a Sztérynit tönkre akarta tenni. A kérdésre való felelet egyszerű de csattanós. Györffy Gyula ugyanis *anyagilag van érdekelve ebben a fonógép-ügyben*. A biztos üzlet reményében 10.000 koronáig váltó kezességet vállalt Engel Kálmán mérnök javára, mely váltó most van perelve a pécsi kir. törvényszéknél, mint váltóbírósnál.

Arra az esetre pedig, ha a fonógépet sikerül az állammal megvásároltatni, nem kevesebb, mint *nyolcvanezer korona provízió ütötte volna a markát* a szíves közbenjárásért, ezeken felül a gépek 60.000 koronás vételárából rendezhetők lettek volna a feltalálónak egyéb tartozásai, melyeknél részint Györffy Gyula van érdekelve.”

Azt is elmondja az *Alkotmány*, hogy Györffy Gyula dr. elhatározta, hogy megfogja magát támadtatni a Csikszentártoni választóktól. Gondos Sándor hírlapíró ugyanis, aki Beneek Eleket és társait a Magyarországtól kiintrikálta, Györffy utasítása szerint megfogalmazta a csikszentiványi választóknak Györffy Gyula dr. ellen intézett nyílt levelet. — A fogalmazványt Györffy Gyula dr. úgy látszik nem találta nagyon sikerültnek, mert a kéziratból egész sorokat saját kezűleg kitörölt

litani, mint azelőtt: Babuskádnak? Engem szeretsz csak igazán, ugy-e?

Ki győzne ezekre egyébbel felelni, mint csókkal, öleléssel? Erre az édes ostoba kotyogásra, amelyben minden szép asszony egyformán művésznő? Kinek jutna eszébe, hogy hányadik asszony már, aki ugyanezt mondja el neki. S ugyan hányadiknak már? — Herlea Domokosnak esze ágában sincs gondolkodni.

Azalatt meg a szegény rut kis feleség, stoppolja jó meleg téli harisnyáit, dupla par-
ketből készített alsó ruháit, s büszkeséggel nézgeti dus fehérneműs szekrényét, amely egy németországi grófnőnek, — aki mindenek mellett kitűnő hausfrau — is dicséretére válhatnék.

Ilyenkor eszébe jut a sok parádés asszony ismerőse, akikkel fürdőhelyeken találkozott. Milyen pazarlók ezek! Kezükből préda jóság lenne ez a sok drága csipkés, himzett holmi. Az ő — Párisból rendelt — gyönyörű kelen-gyéje. Így még egyetlen csomagja sincs bontva. Az összekötő levendula színű szalagok is úgy vannak, a hogy készítőjük csokrozta őket.

Milyen kedvesek így rendbe rakva! Denogy venne ki közülök egyet is. Husz év múlva is újak maradnak így. Más asszonynál hirmondója sem maradna akkorra.

És szorgalmasan varrogatja össze formátlan, bő szoknyáit ahol lehet javítgat rajtuk, hogy újra fölvehesse őket s megtakarítsa velük az ujjakat. Mert belátja: hozzá nem való a cifrálko-

mást írva a helyökre, főleg pedig a személye ellen irányuló kifejezéseket gyengélve, súlyosabbakkal pótolta. A közös erővel előállított fogalmazványt ezután Gondos Sándor egy harmadik kézzel letisztította, azután írt egy levelet, melyben Kone István tusnádi plébános (a csikszentmártoni néppártnak tudvalevőleg vezetője), teljes tisztelettel arra kéri az *Alkotmány* szerkesztőségét, hogy a mellékelt nyílt levelet közölni sziveskedjék. A választók felhívásával, valamint a Kone István plébános ur aláírását meghamisító kísérő levéllel Gondos Sándor letuzott Tuszánra és ott mindketőt az Alkotmány címére postára adta.

Az idézett ujság elmondja aztán, hogy a levélnek felült, azt közre adta.

Ez a foglalata az Alkotmány leleplezéseinek. A mint fővárosi tudósítónk táviratozza, a *Magyarág* ma esti számában kijelenti, hogy Györffy még nincs Budapesten, tehát a támadásokra Gondos Sándor egy rövid nyilatkozatban kijelenti, hogy az egész cikk légből kapott koholmány, a melynek megcáfolásába se bocsátkozik.

TANÜGY.

Aradi felsőbb leányiskola.

— Iskolai értesítés. —

Az aradi városilag segélyezett magán felsőbb leányiskolában, mely a nm. vallás és közoktatásügyi miniszterium 47581/1902 sz. rendeletével nyilvánossági jogot nyert, 1. évi szeptember hó 1-én az első, második és ötödik, hatodik osztály nyílik meg, a két legfelsőbb osztály azonban egyelőre az eddigi jelleggel.

A felsőbb leányiskola legújabb tanterve lényegesen eltér a polgári leányiskola tantervétől, főképp a tantárgyak száma és a végzendő tananyag nagyobb terjedelme tekintetében. Az eltérés már a második osztályban annyival inkább lényeges, minthogy itt már a francia nyelv kötelező tantárgy. A magasabb osztályokban a latin nyelv fakultatív tantárgy lesz, hogy azon növendékek, kik a főgimnázium hetedik osztályába akarnának lépni, ebből sikeresen vizsgálhassanak. A felsőbb leányiskolai oktatás általában kiváló súlyt fektet a hazai és idegen nyelveknak — francia, német, — hazai irodalomnak, nemzeti és világtörténetnek, a természettudományoknak, rajznak, kézimunkának a magasabb műveltség színvonalának megfelelő tanítására.

Az első és második osztályban beiratási-díj 20 korona, a tandíj évi 120 korona, mely havi részletekben is fizethető. A ötödik és hatodik osztályban évi tandíj 208 korona, mely szintén havi részletekben fizetendő. A felsőbb leányiskola hatodik osztályából a növendékek a tanítóképző harmadik osztályába vétetnek fel. Az átlépés megkönnyebbitésére az igazgatóság gondoskodni fog, hogy a növendékek a paedagógiát már az ötödik osztályban is tanulják.

Az intézettel kapcsolatos internátusbun a jelentkezők évi 600 koronát fizetnek tíz havi részletben. A növendékek teljes ellátást nyerne, a legnagyobb gondozásban részesülnek s főleg a francia és német nyelvi társalgásban szereznek gyakorlatot. A zene oktatás külön, de mérsékelt díjjal jár. Az internátus igazgatónöje és fővezetője özv. Sváby Pálné-Turcsányi Gizella.

Minden az intézetre vonatkozó közelebbi felvilágosítással akár személyesen, akár levélileg az igazgatóság készséggel szolgál. Beiratkozhatni naponként az igazgató lakásán (Lázár Vilmos-ú Földes-ház, II em.) d. e. 11—12 vagy augusztus 25-ikétől szept. 3-ikáig bezárólag az intézet helyiségében, a városi siketnéma intézet épületében, a Hassinger utcái leányiskola belső udvarában (Rákóczy-ú. 8) d. e. 11—12 és d. u. 2—3. Dr. Somogyi Gyula, az aradi városilag segélyezett felsőbb leányiskola igazgatója.

(=) Kinevezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Gärtner Olga okleveles tanítónő a békés csaba-erzsébethelyi elemi népiskolához rendes tanítónővé kinevezte.

Lauka Gusztáv meghalt.

(A magyar poéták Nesztora.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, augusztus 23.

Az irodalomnak, alighogy Inczédy Lászlót elsíratta, újabb gyásza van, meghalt egy jókedvű, kifogyhatatlan humoru magyar poéta, a régi idők tipikus alakja: Lauka Gusztáv, a klasszikus *Don Gunárosz*, a ki két nemzedéket nevetetett meg mókáival. A magyar íróvilágnak Nesztora volt ő, a kinek nevét tisztelettel emlegették a magyar Parnasszus minden berkeiben.

Nagybecskereki távirat jelenti, hogy Lauka Gusztáv ma délután ott meghalt. Laukát még májusban meghülés érte s azóta folyton betegeskedett. Nemrégiben jobban lett s akkor megesküdött hűséges gazdasszonyával, a ki évek hosszú sora óta szeretettel gondozta és ápolta. Azután azonban a betegsége újra föllépett, s az öreg test már nem tudott megküzdeni vele.

Elete folyása a következő:

Vitkán (Szatmár) 1818. július 20-án született. Három éves korában atyjával, aki uradalmi főmérnök volt a Károlyi grófnál, Erdődre került. Atyja kivánságára gazdatiszti pályára lépett, s 1838. július 1-től irnokká lett az erdői uradalom számvevőségi osztályában, innen csakhamar Vállajra, majd Mágocsra (Csongrád) helyezték át. Már ekkor annyira teleszivta magát *Sue Jenő* és *Hugo* Viktor romantizmusával, hogy 1840. minden marasztalás ellenére otthagya állását és Pestre ment Kovacsóczy Mihály mellé segédszerkesztőnek. 9 frt havi fizetése mellett jól érezte magát a szépen pezsdülő irodalmi élet központján, s noha Kovacsóczy az akkori irodalmi ellenzék egyik feje volt, Lauka simulékony egyénisége az akadémiai körök és az Athenaeum íróinak rokonszenvét is megnyerte. Ez összekötötte révén 1841. akadémiai irnok lett. Írói neve már akkoriban ismertebbé kezdett válni. 1847. Pozsonyban az országgyűlési ellenzék egyik jegyzője lett, 1848. pedig a honvédelmi bizottmány jegyzője és Kossuth bizalmas főfutárja, 1849. Debrecenben a belügyminiszteriumban titkár volt, ez év elején egy portyázó csapatnak Szatmár, Ugocs és Beregvármegyékben szervezője, végül Riskó Ignácnak, mint kormánybiztosnak adatlusa.

Tollával is szolgált a szabadságharc ügyét, 1848. az első magyar élclapot szerkesztette *Charivari* névvel, mely három hónapig állt fenn. A forradalom után egyideig bujdosott, majd Keude Zsigmond szatmári megyefőnök, rokona, maga mellé vette főnöki titkárnak, hogy az üldözések ellen véde legyen. 1851. nőül vette Stockinger Antoniót, és szaniszlói magányában vonulva 3 évi- csak családjának és az irodalomnak élt. Végre kénytelen volt ismét hivatal után látni s 1854. fogalmazó lett a közigazgatásnál Szatmár, 1855. Nagyváradra ment az urbéri törvényszékhez jegyzőnek, ahol 1860-ig maradt. Hivatalnok létére magyar szellemű író maradt s az abszolút korszak beamtereit nem egyszer kicsufolta dolgozataiban; hivatalvállalását nem is vették rossz néven, sőt Biharvármegye az első restauráció alkalmával megválasztotta a vármegyei bíróság tagjává. 1860. Sennyei Pál báró meghívására ismét Pestre költözött, s a helytartótanácsnál nyert alkalmazást, ahol Jakab István mellé osztották be, 1863. Pálffy Mór kormánya alatt az állami sajtó-osztályt vezette; e minőségében sok kedvezményt nyújtott az üldözött íróknak. 1882. Hertelendy főispán meghívására Torontál vármegye levéltárnoki állását foglalta el. Írói munkásságának negyvenéves jubileumát 1879. Budapesten az írói kör ünnepelte, s ez alkalommal Laukát az írók és művészek társasága aranytollal, Szatmár hölgyei egy értékes ezüst tintatartóval, Szeged városa egy nagy ezüst bognácsal lepte meg, a király pedig a Ferencz József rendet adományozta neki irodalmi

érdemeiért. 1889. november 21. Torontál vármegye ünnepelte meg 50 éves írói jubileumát, amikor 10 évi szolgálati időt kapott a vármegyéltől jutalmul és összesen 2200 frt tiszteletdíjat az ország különböző vármegyéiből; ugyanekkor Torontál és Bereg vármegyék tiszteletbeli főjegyzővé választották. 1893. tavaszán elvesztette nejét. A Petőfi-társaságnak megalakulása óta tagja volt.

Irodalmi munkásságának humoros oldala részesült legnagyobb elismerésben és méltatásban. Bizarr fordulatokban és kacagtató ötletekben gazdag novellái és humoreszkjei temérdek szellemes és találó tollrajzot nyújtanak a magyar társasélet, kivált a vidéki középrend mulatságos alakjairól és nevetséges oldalairól. Leléménye mindig friss, már 1879-ig többet írt 800 novellánál. A mellett kedélye is folyton vidám és fiatalos. Versei közt vannak érzelmesek is, köztük becses alkotások (igen szép a *Meghalt az ifjú lány virágvasárnapon* kezdetű románc); de különösen népszerűek voltak humoros románcai, jelesül a spanyol románcai. Alig volt egy időben család, melyben a gyermekek Butter Flóriánt, v. Jeppo Salámit, vagy Hadnagy Richárdot ne szavalták volna. Az irodalmi viszonyok anyagi oldalához érdekes adalék, hogy Lauka 1889—95. mialatt ingyen soha nem dolgozott, munkadíjban 89,000 frtot kapott.

Torontálmegeye társadalmi életének köz-tiszteletben álló alakja, az egész vármegye *Gusztó bacsija* volt, a kinek halála igaz részvétet kelt az egész országban.

Schenk tanár második teoriája.

(Az eszes embereket gyártó gölya.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 23.

Most, hogy Schenk tanárt, a „kormányozható gölya” feltalálóját sirba tették, rendkívül érdekes leleplezést tesz közzé egy német tudós, *Kirchhoff* Arthur, elmondva Schenk tanár teoriájának még eddig nyilvánosságra nem jutott, második részét.

A közlemény, mely méltó feltűnést van hivatva kelteni, így hangzik:

Az osztrák kormányval folytatott tárgyalások 1900 nyarán Bécsbe vittek. Akkor foglalkozott az egész világ Schenk tanárnak híressé vált elméletével.

Schenk tanár és köztem előzőleg már levelezési viszony állott fenn, s mikor Bécsbe értem, felkerestem Schenket, akiben egy jókedvű, szeretetreméltó embert ismertem meg, aki félig németes, félig magyaros kiejtéssel beszélt.

Egy szép nyári reggel aztán magával vitt sétálni, miközben elmondta, hogy sok kiadó kereste fel újabb közlések miatt, de ő egyelőre hallgat. Végül a beszélgetés áttért azokra a kifogásokra és ellenvetésekre, melyeket a német tudósok emeltek az ő elmélete ellen. Schenk igyekezett ezeket az ellenvetéseket lecáfolni, miközben mindinkább elmerült a témában. A vallomások, melyeket Schenk akkor tett, alkalmasok lettek volna, a világot még nagyobb meglepetésben részesíteni, mint tette első elmélete által, hogy t. i. az anya kellő táplálása által meg lehet határozni a születendő gyermek nevét, mert Schenk nem akart megállani ennél az eredménynél. Annyira meg volt győződve, hogy az anya kellő táplálkozása és egyéb életmódja egyedül irányadó a gyermek mivoltára, hogy az anyagcsere befolyásolása által még többet akart elérni, mint a nem önkényes meghatározását.

Véleménye szerint lehetséges lenne, az anya kellő kezelése által a születendő gyermekben bizonyos tehetségek alapját megvetni, illetve képességeket fektetni a gyermekbe. Remélte, hogy elméletét annyira kifogja építhetni, hogy lesz idő, mikor a szülők kivánságára jó zenész, író, vagy matematikus lesz a szüle-

tendő gyermek. Röviden szólva, Schenk álma nem volt más, mint hogy az *utódok szellemi és fizikai minőségét előre meglehessen határozni*. Schenknek, mint embriológusnak, aki kezdetől fogva figyelte meg már az ember fejlődését, származását, megoldhatónak tetszett a jövő generáció javításának kérdése. Előtte a sok természetellenes ember, a természet mostoha gyermekei, akik szellemi, vagy fizikai fogyatékosságuk miatt az életben kudarcot vallottak, csak egy elmaradt kornak a jövőben elkerülhető áldozatai voltak. A fejlődéstan törvényeinek beható tanulmányozása által lehetségesnek tetszett neki, hogy az anyánál az anyagcsere zavarai és az ártalmas belső izgalmak elkerülhetőek legyenek, melyeknek következményeit a fegyházakban és a hülyék intézeteiben tanulmányozhatjuk.

Hogy megborzadtak volna a tudomány szigorú emberei, ha kollegájuknak ezt a világboldogi elméletét meghallották volna. Elneveztek volna az orvosi Verne Gyulának. Schenk ur tarthatott ettől, mert kért, hogy erről az elméletéről hallgassak, ha itt lesz az ideje a közlésnek, ő maga hozza nyilvánosságra. Schenk meghalt s most megtehetem, anélkül, hogy kollegáinak árthatnék vele.

Arad a Kossuth-mauzoleum

alapkő-letételénél.

(A tanács üléséből.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 23.

Kossuth születésének századik évfordulója alkalmából a főváros törvényhatósága leteszi a budapesti Kossuth-mauzoleum alapkövét. Ez az aktus nagyszabású ünnepély keretében fog végbemenni s ünnepe lesz az egész országnak. Erre való tekintettel a főváros meghívta az alapkövetételéhez az ország összes törvényhatóságait.

Aradváros is kapott ilyen meghívót, mely a ma tartott tanácsülésen került bemutatásra. A meghívó szövege a következő:

Kedves barátunk és atyánkfiai!

Budapest székesfőváros törvényhatósági bizottsága folyó évi június hó 18-ikán tartott közgyűlésében elhatározta, hogy Kossuth Lajos születésének századik évfordulója alkalmából a nagy hazafi emlékezetére emelendő mauzoleum alapköve ünnepélyesen letétesék.

Ezen alapkövetelési ünnepélyre, mely f. évi szeptember hó 19-én déli 12 órakor fog a székesfővárosi kerepesi temetőben megtartatni. Benneteket hazafias tisztelettel ezenel meghívunk.

Budapest, 1902. évi augusztus hó 11-én.
Budapest székesfőváros közönsége:

Halmos János,
polgármester.

A tanács a meghívót a közgyűlés elé utalta.

A tanácsülés az aradi Kossuth-ünnepel is foglalkozott. *Institúris* Kálmán polgármester bejelentette, hogy az ünnepély programja nem mehet úgy keresztül, mint ahogy megállapították. *Simay* István aradi 48—49-es honvéd-egylet elnöke szeptember 19-én a fővárosban végbemenő Kossuth-mauzoleumi alapkövetelésén fog részt venni, tehát nem fog megfelelni annak a szerepnek, amelyet a rendezőbizottság az aradi Kossuth-ünnep programjában juttatott neki.

A tanács erre elhatározta, hogy a Fábrián házba illesztett Kossuth-emléktáblának rövid beszéd kíséretében leendő megkoszoruzására *Lukácsy* Miklóst fogja a Kossuth-ünnepet rendező bizottságnak ajánlani *Simay* István helyett.

MULATSÁGOK.

(=) Regruta-bál. Az aradi kereskedő ifjak regruta-jelöltjei szeptember 6-án a városligeti vendéglő nagytermében zártkörű táncmulatságot rendeznek, melynek tiszta jövedelme az aradi kereskedők körének Erzsébet szoboralapját illeti. A mulatság sikere érdekében ifj. *Kecsy* Ferenc főrendező az ambiciózus rendezőség élén heteken át fáradozott s minden lehetőt megtett, hogy a meghívott közönségnek élvezetes estét szerezzen. A zenét *Gyurkovics* testvérek tizen-nyolc tagú zenekara szolgáltatja. A mulatságra belépődíj személyenként két korona, családijegy 4 korona. A meghívókat a rendezőség ma bocsátotta ki s akik eddig még nem kaptak s arra igényt tarthatnak, a rendezőséghez fordulhatnak.

Szerencsétlenül járt főhadnagy.

(Baleset a facseti gyakorlatokon.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 23.

Facset közelében, a hol most nagy arányú katonai gyakorlatokat tartanak, súlyos baleset áldozata lett egy szegedi főhadnagy: leesett a lováról, mely vad rohanásában úgy meggázolta a gazdáját, hogy az most a legsúlyosabb állapotban fekszik a cs. és kir. csapatkórházban. A szerencsétlenség színhelyéről haza hozták a főhadnagyot, akinek a ló patkója betörte a mellét és fejét.

Noszticius főhadnagy a szerencsétlenül járt tiszt, századparancsnoki szolgálatban vett részt a tegnapi nagygyakorlaton, melynek folyamán *Facsetra* kellett lovagolnia. Az országuton gyermekök kiáltásaitól megvadult a ló, melyet a főhadnagy sehogysem tudott megfékezni. A vad iramban aztán a megbokrosodott ló megbotlott és maga alá temette a főhadnagyot, aki oly szerencsétlenül került a ló patái alá, hogy az megsértette mellkasát és a fején hosszabb sebet ejtett. Az erős természetű főhadnagy a szörnyű esés daczára is föltápáskodott és ismét lóra akart ülni. Ekkor vette azonban észre, hogy fejéből patakzik a vér, mely arcát is előntötte.

— Nem baj, — szól a főhadnagy — sirva vigad a magyar.

Noszticius főhadnagy balesetét rögtön észrevették. Katonái hordágyra fektették s így szállították a vasuthoz, hogy elejét vegyék a komolyabb komplikációknak.

Itthon a főhadnagy ifju felesége képzelhető rémülettel látta, hogy hozzák vissza a férjét súlyos sebekből véresen. A hitves szeretetével vette rögtön ápolás alá, de amikor komolynak jelezték a bajt, alkalmas kezelés céljából a cs. és kir. csapatkórházba vitette a főhadnagyot.

Noszticius főhadnagy balesetének híre Szegeden nagy részvétet keltett. Mindenki sajnálattal hallotta, hogy a rokonszenves katonatiszt, aki fiatal házas, aggodalmat keltő állapotba van.

Más hír szerint *Noszticius* Zoltán főhadnagyot, ki a 46. gyalogezred egyik legkedveltebb tisztje, a gyakorlat után sétálovaglás közben érte a baleset.

A főhadnagy tegnap délután lóra ült, hogy megtekintse a vidéket. *Facset* határában megsarkanytyuzta a lovát és megengedte a kantárszárát.

A község végén több hatalmas kutya törtetett elő s üldözőbe vette a főhadnagy lovát, melynek lábát az egyik kutya meg is harapta.

A ló erre megvadult s örült vágatással tartott egy hídnak, melynél a főhadnagyot levetette, kinek fejére egyik fültől a másikig keresztülrepedett s mellén és arcán is súlyoson megsérült.

Aradi művész nő Amerikában.

(„Countess Szabadkay.”)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 23.

Megirtuk nemrég, hogy *Szabadkai* Irén, az Amerikába származott, nagy tehetségű művész nő, néhány napig Aradon időzött. Egy ismerőse ez alkalomból fölkereste a művésznőt, a ki érdekes dolgokat mondott el neki karrierjéről, főképp arról, hogy mint vált híressé az Egyesült-Államok fővárosában.

Szabadkai Irén apja tudvalevően aradi nyelvtanár volt. Maga is igen szegény ember, a ki csak szükölködve tarthatta fenn családját. Hanem az egyik leányát Irént, a kiben már akkor megnyilatkozott a művészi tehetség, bálványozásig szerette. Aradon taníttatta; a fiatal leány szépen haladt s néhány hangversenyt is tartott Aradon, mindannyiszor nagy sikerrel.

Ezen sikerek hatása alatt, a jó barátok tanácsára, *Szabadkai* Irén Bécsbe ment, hogy ott tovább képezze magát. Bécsben egy alkalommal fölkereste *Hanslickot*, a nagyhirű zenekritikust és zongorázott előtte. *Hanslick* éleslátása fölfedezte a leányban az őstehetséget. Elragadtatással irt róla, s nem sokkal ezután *Szabadkai* Irén megtartotta első hangversenyét a bécsi *Bösendorfer*-teremben.

Több bécsi siker után *Szabadkai* Irén arra határozta magát, hogy Amerikába megy s ott próbál szerencsét.

— Szorult szívvel, remegve szálltam ki — mondta *Szabadkai* Irén ismerőse előtt — New-Yorkban és a nagy félelemtől izgatottan, almatlanul töltöttem az első éjszakákat a *boarding-house*-ban (ez körülbelül penziót jelent), a hol lakást béreltem. De az Isten megsegített. A *boarding-house*-ban megismerkedtem többek között egy gyárossal, a ki élénken érdeklődött terveim felől. Azután megígérte, hogy beszél néhány new-yorki szerkesztővel, akik jóbarátai, hogy csináljanak kis reklámot nekem.

Egy new-yorki ujság elírása volt nagy hasznára a művésznőnek. Ez az ujság tévedésből így jelezte a művésznő első hangversenyét:

CONTESS SZABADKAY.

(*Szabadkay* grófnő) a jeles zongoraművész nő stb., stb., itt és itt tart hangversenyt. Az amerikaiak a legnagyobb demokratái a világnak, de nekik is megvan a gyöngéjük, hogy mindjárt jobban vonzza valami őket, ha grófi vagy bárói címere van. *Countess Szabadkay* hangversenyére tódult a new-yorki publikum: amikor aztán megismerték a játékát, nem volt szükség arra, hogy countesse-nek higgyék.

Amerikai időzéséből még egy megkapó epizódot mondott el a művésznő. Mikor a *Szigetvár* nevű osztrák-magyar hadihajó a tenger körüli útjában New-York kikötőjében horgonyt vetett, a hajó egész tisztikara egy aradi fiú: *Tausch* Jenő sorhajó-zászlós vezetésével fölkereste *Szabadkay* Irént és meghívta a hajóra őt. Kis feltűnést keltett, mikor egy hölgy egy egész csapat tengerész tiszttel végig ment New-York utcáin.

A *Szigetvár* hajón azután *Szabadkay* Irén zongorához ült és játszott a tengerész-tiszteknek — magyar nótákat. Megható jelenet volt ez. Egyik-másik a tengerészek közül sirva fakadt, a mikor a rég nem hallott magyar nóták a fülébe csengtek...

Szabadkai Irén most azért jött haza, hogy Bécsben lakó anyját és nővérét meglátogassa. Aradon az édes apja sírját kereste föl. Innét Bécsbe ment, onnét pedig újra kiutazik Ame-

parkirozott környezethez idillikusan simul a maga izléses, helyes arányu körvonalával.

A sikerült szobornak híre ment s most Békésmegye akarja megalkotni a hű mását. Ma irt át Békésmegye főispánja Aradmegye törvényhatóságához, hogy tudassa vele, honnan szerezték be a szobrot, ki tervezte, milyen anyagból készült, esetleg küldjék meg a szomszéd törvényhatóságnak az emlékmű fényképét.

Aradmegye törvényhatósága a legközelebbi napokban fog eleget tenni e kérelemnek.

Leánygyilkos huszár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 23.

Nagykanizsán Szent István napján este fél 7 órakor gyilkossági kísérlet zavarta meg az ünnepi hangulatot. Egy tisztiszolga gyilkos merényletet követett el kedvese ellen. Nem rajta mult, hogy a leány még életben van. Az eset a következő:

Máté József, 10-ik huszárezredbeli közlegény, Lux Sándor ezredes szolgálja, szerelmes volt Németh Annába, Scherz Emil cselédjébe. A huszár mindig gorombán brutálisan bánt a leánnyal, amiért ez szinte meggyűlölte őt. De szakítani mégsem mert vele, mert a huszár folyton agyonütéssel fenyegette. Szent István napján Máté József elment az egyetkerbe és ott megivott egy pohár sört. Azután elment haza, ahol teljesen egyedül volt, mert gazdája fürdön üdül. Ott egy kétesövű 12 mméter kaliberű lovassági tiszti pisztolyt vett magához és átment az ugyanazon házban lakó kedveséhez. Ott megkérdezte a leányt, hogy szereti-e?

— Nem szeretlek! — felelte a leány.

A huszár erre megkapta Németh Anna jobb kezét, aztán közvetlen közelből rásütötte a fegyvert. A golyó a leány második és harmadik bordája között a mellkasba furódott.

A leány el akart futni, de a huszár megkapta, a fegyver csövével föbe ütötte, aztán a mikor elesett, tiporódott rajta, miáltal a sarkantyúval is súlyosan megsértette. Ekkor a huszár beszaladt a szobájába és kiülvén az ablak párkányára, lelövéllyel fenyegetett mindenkit, a ki közelébe jön. Nemsokára megérkezett a rendőrség és a katonai készenlét és ártalmatlanná tették a gyilkost. Mikor bekisérték, egyre azt kiabálta:

— Most viszik a tizes huszárt!

— **Ünnepély az új képviselőház megnyitására.** Az új képviselőház megnyitása alkalmából ünnepség van tervezve véve. A képviselők az első ülés előtt ünnepélyes *Venti Sance-n* vesznek részt. A megnyitás előtt a Ház tisztviselőit és szolgálókat megfogják szaporítani. Több lesz ezen túl a terembiztosok száma.

— **A vámtarifa-tárgyalások.** Félhivatalos táviratok jelentik: Az *autonom-tarifa* megállapítása dolgában folyó tárgyalások Széll Kálmán és Körber miniszterelnökök, Láng és Call kereskedelmi miniszterek, Darányi és Giovanelli földmívelésügyi miniszterek és a két miniszterium szakelőadói között ma délelőtt folytatódott a magyar miniszterium palotájában. Lukács László és Böhm-Bawerk pénzügyminiszterek, valamint a két miniszterium szakelőadói megkezdték a tárgyalásokat reszortjuk függő kérdéseire nézve. A két pénzügyminiszter délelőtt ezért nem volt jelen e tanácskozáson, mert az osztrák pénzügyminiszteriumban a monarchia két államát érdeklő több egyenes adónem felett tárgyaltak; a szakelőadók ugyanis az eddig e részben folyt tárgyalások alatt több

pontra nézve *nem tudtak megegyezni*. A két pénzügyminiszter tárgyalásán jelen voltak a szakelőadók is, nevezetesen magyar részről Toepke Alfréd államtitkár és Popovics Sándor miniszteri tanácsos, osztrák részről Mayer Róbert osztályfőnök és Reisch Richard dr. osztálytanácsos.

Ujabb távirat jelenti Bécsből: A tanácskozást ma este félbeszakították; a jövő héten újra folytatják, még pedig Budapesten. Széll Kálmán miniszterelnök ma este Bécsből Rátótra utazott Láng Lajos kereskedelemügyi miniszter pedig a *dusseldorf-i* kiállítás megtekintésére kelt utra. A *Neue Freue Presse* értesülése szerint a magyar állampapíroknak kérdésében a mai tanácskozáson megállapodás jött létre.

— **Az angol király magyar ezredének.** Londonból táviratozzák: A hivatalos lap jelentése szerint Edvárd király Belnay Jánost, a cs. és kir. 12. huszárezred ezredesét a Viktória-rend parancsnokává, továbbá Koch Lajos alezredest és Guillamue Adalbert századost ugyanabban az ezredben ugyane rend negyedik osztályának tiszteletbeli tagjaivá nevezte ki.

— **A munkakiállítás bezárása.** Az aradi kamarai kerületi munkakiállításba vasárnap délelőtt 9-től délután 5 óráig belépő díj nélkül bocsátják be az aradi iparos tanoncokat és segédek, ha ebbeli minőségüket igazolni tudják. A kiállítás vasárnap délután hat órakor bezárul. Ünnepélyes bezárás nem lesz. A kamarai elnökség a jury jegyzőkönyvei alapján hozzáfogott a kitüntetési oklevelek elkészítéséhez. Mihelyt ezek készen lesznek, az odaitélt díjakat és okleveleket a kamara az ipartestületek útján fogja kiosztani a kitüntetett kiállítóknak. A tárgyak elszállítása hétfőn reggel kezdődik. Felhívják a helybeli kiállítókat, hogy kiállítási tárgyaikat a hétfői nap folyamán okvetlenül elvitessék a kiállítás helyiségeiből.

— **Nagybeteg főhercegnő.** Gmundenből táviratozzák, hogy a súlyos betegen fekvő Margit főhercegnő, állapotában súlyos fordulat történt. A főhercegnő orvosi aggodnak s elvesztettek minden reményt.

— **A Kossuth-mauzoleum alapkö-létéle.** Halmos János székes fővárosi polgármester ma megsejmelte a Kossuth-mauzoleum területét, Matuska Alajos polgármester, Heuffel Adolf középítési igazgató, Bérczy István tanácsos, Dévény Gyula és Földváry Antal tanácsjegyzők kíséretében. Megállapították ezuttal, hogy az alapkö letételének az ünnepiessége miként rendeztesbék s bosztották a helyeket, mindazoknak a tényezőknak a részére, akik jelen lesznek. A részletes programot az elnöki osztály fogja kidolgozni.

— **Beszűntetett vonatok.** Az aradi és csanádi egyesült vasutak Borossebes és Menyháza állomások között folyó évi július hó 1-től kezdve közlekedő 611. és 614. sz. személy szállító vonatai szeptember hó 1-től kezdve megszüntetettek. A naptól fogva tehát Borossebes és Menyháza között ismét csak egy-egy vonat, vagyis a 612. és 613. sz. vonatok fognak közlekedni.

— **Lefoglalt aradi élelapp.** A *Füles Bagoly* című aradi élelapp ellen Sröder Béla, az Arad és Vidéke felelős szerkesztője, egy öt támadó közlemény miatt bünvádi feljelentést tett az aradi kir. ügyészségnél és kérte a lap összes példányainak elkobozását a bünvádi perrendtartás azon szakasza alapján, hogy a nyomtatvány útján elkövetett becsületsértési és rágalmazási esetben a magánvádló kérelmére az ügyészség és vizsgálóbíró elrendelheti az illető sajtótermék elkobozását. A vizsgálóbíró a lap elkobozását elrendelte és azt a rendőrség ma este foganatosította. Beretz Ferenc alkapitány, Zubor

Andor fogalmazó és Bedő Árpád dr. rendőrhadnagy detektívek kíséretében bejárták az üzleteket, kávéházakat és a lapot lefoglalták s több utcai rikkancstól is elvették. Horváth Károly, a lap szerkesztője megbizta Nagy Sándor dr. ügyvédet, hogy őt ez ügyben képviselje.

— **A honvédség köréből.** A honvédelmi miniszter Urbán Péter szegedi 3. honvédbuszár-ezredbeli tartalékos hadnagyot, a szolgálat teljesítése után tiszti rangfokozatának megtartása nélkül a honvédség kötelékéből elbocsátotta.

— **Jelentés a kereskedelmi alkalmazottak kongresszusáról.** Az Aradi Kereskedők Köre e hó 26-án kedden este 9 órakor a kör helyiségében általános értekezletet tart a melyen Faragó Rezső a kör ügyvezető titkára részletes jelentést tesz a kereskedelmi alkalmazottak nagykanizsai országos kongresszusán lefolyt tanácskozásokról és annak összes megállapodásairól. Az értekezletre a kör összes tagjait, valamint a többi érdeklődő kereskedőket meghívja Tedeschi Viktor, az Aradi Kereskedők Köre elnöke.

— **Virchow haláltusája.** A nagy német tudós, a német tudomány büszkesége, Virchow tanár, mint Hamburgból táviratozzák, halálos betegen fekszik. Környezete attól tart, hogy a legközelebbi órákban bekövetkezik a halál.

— **Kossuth-ünnep és szobor Kolozsvárt.** A Kossuth 100-ik születésnapján ország széltében megtartandó ünnepből Kolozsvár is kivetszi a maga részét, és pedig, az aradi példán indulva. Lesz többek között a törvényhatóságnak diszközgyűlése is, mely határozatilag kimondja, hogy Kossuth Lajos emlékére Kolozsvárt szobrot emel s arcképét a közgyűlési terem számára megfesteti. A közgyűlés továbbá megválasztja a Kossuth-szobor-bizottság elnökét és tagjait, mely bizottság hivatva lesz a részletkérdésekre nézve a törvényhatósági bizottságnak javaslatot tenni. E tervzet szerint impozánsan fog megnyilatkozni a nagy napon Kolozsvár város bazafias kegyelete. Egy kolozsvári lap különben azt írja, hogy Arad sz. kir. város közönsége az elsők között volt, a mely a kegyeletes emlék-ünnepély rendezésével foglalkozott és az iránt az ország összes törvényhatóságait átiratilag megkereste. Kolozsvár szakbizottságai tegnap tárgyalták ez átiratot az ezzel kapcsolatosan előterjesztett indítványt, melyet több kolozsvári bizottsági tag terjesztett be. Az átiratot és az indítványt Esterházy László városi főjegyző referálta. Az átirat hazafias lelkesedéssel felhívja a törvényhatóságokat, hogy Kossuth Lajos születésének száz esztendő évfordulóján f. évi szeptember hó 19-én rendezzen ünnepet. A beterjesztett indítvány pedig az ünnepély részletes programjának megállapítására is kiterjeszkedik. Az egy pár bizottsági tag, ki az ülésen megjelent, egyértelműleg fogadta el az indítványt, mely szerint javaslatba hozott, hogy az évforduló napján a törvényhatósági bizottság rendkívüli diszközgyűlést tartson s azon Kossuth Lajost dicsőítő emlék-beszéd tartassék. Az emlék-beszéd megtartására dr. Márki Sándor egyetemi tanár. tiszteletbeli városi tanácsos kéretik fel.

— **Az alföldi gazdasági vasut.** Az aradi és csanádi egyesült vasutak forgalmi osztálya közli: hogy a kereskedelemügyi miniszteriumnak engedélye alapján a vasut kezelése alatt álló alföldi első gazdasági vasut kocsiainak rakodási idejét augusztus hó 25-ikétől további intézkedésig 6 nappali órára szállította le.

— **A belügyminiszter és a népgyűlések.** A nemzetközi szociáldemokrata-párt gyűléseit szával tiltották be és tiltják be még most is a vidéki hatóságok akkor, ha a bejelentők nem nevezik meg a szónokokat. Sok helyütt meg egyenesen azzal az indokolással nem engedélyezték a gyűléseket a főszolgabírák, mert a

bejelentett szónokok ismert szocialista agitátorok voltak. Széll Kálmán, aki többször kijelentette, hogy minden állampolgárnak meg fogja övni gyülekezési szabadságát, egy fölmerült konkrét eset alkalmából a következő leiratot intézte Pestvármegye alispánjához:

Tekintetes Beniczky Lajos urnak, Pest-Pilis-Solt-Kis-Kunvármegye alispánjának Budapestben.

Tekintetes Alispán ur! Kaszt János és társai hartai lakosok által folyó évi január hó 26-án tartandó népgyűlés bejelentése ügyében tekintetes Alispán ur által folyó évi április hó 30-án 19.546, szám alatt hozott s a dunavecsei járás főszolgabirójának 629/902. sz. elutasító határozatát indokainál fogva jóváhagyó határozatot a nevezettek által beadott felülvizsgálati kérvény következtében felülvizsgálván, azt, valamint a főszolgabirói határozatot is megsemmisitem, mert sem az 1848. évi 216. sz., sem az 1868. évi 128. eln. sz. belügyminiszteri körrendeleték értelmében a népgyűlések bejelentése alkalmával a szónokok megnevezése nem kívántatik s így annak elmulasztása a bejelentés tudomásul vételének megtagadására okul nem szolgálhatott. Megjegyzem még tekintetes Alispán ur idézett határozatának indokolására nézve, hogy a határozatok feltevésekkel nem indokolhatók. Erről a tekintetes Alispán urat vonatkozva folyó évi június hó 25-én 31.410. szám alatt kelt jelentésére; az iratok visszazárása mellett további eljárás végett értesitem.

Budapest, 1902. július 15-én.

A miniszter helyett:

Széll Ignác. s. k. államtitkár.

Az alispáni határozatban az az indokolás állott, hogy a főszolgabirónak jogában áll az engedélyt megtagadni oly népgyűlés tartásától, ahol a szónokok meg nem neveztetvén, az iránt nem nyert biztosítékot, hogy az állami és társadalmi rend notorius ellenségei, a nemzetközi szocialista agitátorok a szónokok között nem szerepelnek. A belügyminiszter leiratának nagy foutságát mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy a szociáldemokrata-párt titkársága Széllnek ezt a leiratát több ezer példányban kinyomatta és az egész országba szétküldötte.

— **Eljegyzés.** *Rosenstein* Izidor bécsi kereskedő, eljegyezte *Stern* Sándor aradi kereskedő és szikvizgyáros kedves leányát Malvinát.

— **Állatjárvány Nagyváradon.** *Nagyváradról* táviratozzák, hogy ott a ragadós száj- és körmőfajás járványosan lépett fel. A földmivelésügyi miniszter elrendelte a zárlatot és betiltotta a vásárokat és állatpiacokat.

— **Az utasok zaklatása.** A következő sorokat vesszük, melyeket az ügy érdekében az illetékes aradi üzemvezetőség figyelmébe ajánlunk: A magy. kir. államvasutak a nagyszombathelyi vonalon legutóbb olyan intézkedés lépett életbe, mely egyfelől az utasok zaklatásánál, másfelől az alvó állomás pénztárának tulterhelésénél egyéb jót alig eredményezhet. Így f. hó 19-én a dévái realiskola egyik országszerte ismert tanárának neje három fiával N.-Szebenből haza utazólag N.-Szebenben a Budapestre indított vonatra csak Alvincig kapott jegyet és más utasokkal a direkt kocsiból kizavarva, kénytelen volt Alvincen új jegyeket váltani Dévára. Ezt a nem éppen kellemes uti élményt, melyet az alvó állomás pénztárának késedelmes kinyitásával támadt mozgalom és zürzavar is fokozott, követte a Gyulafehérvárról délelőtt 11 órakor elindított gyorsvonat kalauzáknak abbeli nagyhangú és bántó kellemetlenkedése, hogy a jegyek mellékletül szolgáló igazolványok már nem érvényesek, miután azokat N.-Szebenből már igénybe vették. Az aradi üzletvezetőség szíves figyelmét felhívjuk ezekre a visszasságokra, mert ha a n.-szeben-alvinci vonal külön elszámolás alá esik, ám intézzék el azt a n.-szebeni állomás-pénztár útján, de ne tegyék az utazást gyötrelommé, ahol pláne direkt kocsit járatnak, és ne engedjék zaklatási ürügyül felhasználhatni az

ilyen fonákságokat. Így az utazási kedvet alig-ha növeljük. *Egy utas.*

— **Tolsztojt nem engedik elutazni.** A minap román lapok jelentették, hogy *Tolsztoj* a román királyné meghívására *Romániában fog letelepedni.* Most azt jelentetik Péteváról, hogy *Tolsztoj* tényleg külföldre akar utazni, de az orosz hatóságok nem engedik és utlevelet sem akarnak neki adni, mert attól tartanak, hogy a nagy író a külföldön még hathatósabban fog izgatni az orosz rémuralom ellen.

— **Házasság.** *Tiszi* Lajos és neje tudják, hogy *Kriszta* leányuknak *Kossánszky* Viktorral való esküvője augusztus 28-ára halasztott.

— **A budapesti turfliének.** Fővárosi tudósítónk írja: Ma tárgyalta a VII. kerületi kapitányság azoknak a turfszedelgőknek ügyét, a kiket a loversenytérén hamisított tikkettekkel való szélhámosságokon érték. Valamennyit az 1894. évi 29. törvénycikk alapján bírságolták meg, még pedig: *Szakovszky* Nándort negyven nap és 400 koronára, vadházastársát: *Cseresnyik* Annát, *Szalay* Józsefet, *Molnár* Károlyt és feleségét s *Fried* Dezsőt egyenkint harminc napra és 200 koronára büntették. *Alexis* Győregy borbélyt eltoloncolták és 2 évre kitiltották a fővárosból. *Rittinger* Jakab és *Kaiser* Izidor ellen folytatják a vizsgálatot.

— **Zsidóüldözés Oroszországban.** Az *Obolenszki* charkovi kormányzó ellen elkövetett merénylet alkalmából az ottani „*Vjedomosztí*” azt írta, hogy a legutóbbi merényletek a zsidóktól indultak ki, akik legbuzgóbb terjesztői a forradalmi eszmének Oroszországban. A lap hozzátette, hogy a zsidók *Obolenszkit* azért gyűlölik, mert keményen bánt velük. A nevezett lap közlései óta a zsidókat az egész charkovi kormányzószágban úgy a hatóságok, mint a lakosság üldözni kezdik. Altalában az a meggyőződés, hogy egész Oroszországban ismét nagy-mérvű zsidóüldözések lesznek.

— **A cselédek gyermekei.** A belügyminiszternek, egy előfordult eset alkalmából, tudomására jutott, hogy a hatóságok egy része, a törvényrendelkezését úgy magyarázta, hogy abban az esetben, ha a nőcselédnek 24 korona hónapi bére van, akkor nem köteles ennek a törvénytelen gyermekét az államkincstár terhére folyenni, illetőleg elhagyatottaknak nyilvánítani. A miniszter most fölhívja a törvényhatóságokat, hogy utasítsa az előjáróságokat az ellenkező eljárásra, mert az a körülmény, hogy az illető cselédnek 30 korona hónapi fizetése van, nem szolgálhat okul az elhagyatottság kimondásának a megtagadására. Ezzel szemben azonban a legszigorúbban megköveteli a miniszter, hogy ilyen esetekben a határozatban világosan kilegyen mondva, az anya milyen összeggel köteles havonként a gyermek tartásához hozzájárul s ezt a hozzájárulás-összeget a legpontosabban kell behajtani.

— **Harc egy leány miatt.** *Temesvár*-ról jelentik: Az ügyészséghez jelentés érkezett, hogy *Majláthfalván*, *Vinga* mellett, mezői munkások között véres vereskedés támadt egy leány miatt. Nyolc munkás súlyosan megsebesült.

— **A faképnél hagyott leány.** Fővárosi tudósítónk írja: Ma délelőtt izgalmas kihallgatás volt a budapesti főkapitányságon. Egy fiatal, csinos leányt, *Baranyai* Erzsébetet idézett be *Tóth* János rendőrfogalmazó, aki ellen egy fővárosi kórház orvosa tett feljelentést életveszélyes fenyegetés miatt. Az orvos és a leány között ugyan is három év óta bizalmas viszony volt, amely most megszakadt, mivel az orvos meg akart nőszülni. A leányt a szakítás rendkívül elkésé-ritette és kijelentette az orvosnak:

— *Téged is, magamat is az oltár előtt lövöm a gyón az esküvő alatt.*

Emiatt a kijelentés miatt állott a rendőrség előtt. Kihallgatása alatt annyira erőt vett rajta a felindulás, hogy epileptikus rohamot kapott. A mentők a Rókus-kórházba vitték.

— **Mikor a trustkirály hazautazik.** *Morgan*, az amerikai trustkirály hosszabb európai időzése után hazautazik New-Yorkba, ahol nagy várakozással néznek megerkezése elé. A nagy reményeket egy new yorki esti lap egy „drót-nélküli táviratban” a következőkép szatirizálja egy interview alakjában: Az újságíró kérde *Morgant*, hogy mit hozott magával, minthogy azt beszélük, hogy nagy bevásárlásokat eszközölt New York részére. A pénzmágnás ezt válaszolta: „Nem olyan nagy bevásárlások azok, összes kiadásaim csak kevéssel haladják meg a 186,589,264,802,25 dollár. Akartam New-York részére néhány csekélységet hozni, mert ha az ember otthonról jó ideig távol van, úgy érzi, hogy hoznia kell valamit azoknak, a kik ott maradtak. Szerettem volna elhozni *Westminster* apátját, hogy azt a new-yorki Centralparkban felállítsuk. De az angol király kért, ne tegyem, mert meg akarja őrizni a koronázásra való emléktül és minthogy látogatásom alatt oly jól bánt velem, engedtem kérésének. De elhoztam a *St. James*-palotát, a mely a lucerni országnal, a *Mont Blanc*-cal és néhány piramissal, melyeket potom áron szereztem meg, emelni fogja a várost. Örövendek, hogy hazautazóban vagyok New-York felé és csak akkor fogom magam ismét jól érezni, ha kabátomat levettettem és néhány trust-elnököt inspicálni fogok”.

— **Öngyilkossági kísérlet.** A régi Temesvár egyik előkelő polgára, kinek nagy szerep jutott a város ipari, kereskedelmi, sőt politikai életében, *Leth* Lipót hentesmester, tegnap zilált anyagi viszonyai miatt, önként akart megválni életétől. Az egykor vagyonos ember, kinek virágzó hentes üzlete van a belvárosban, az utóbbi időben anyagi gondokkal küzd s ez adta kezébe a gyilkos fegyvert. Tegnap délután 4 óra tájban a gyárvárosi *Bárány*-utcában levő lakásán forgópisztolyból mellbe lötte magát, de a golyó irányt tévesztve a gerinc-csonton visszapattant s csak igen jelentéktelen sérülést okozott. A kétségbeesett ember ekkor jobb halántékának illesztette a fegyvert s mármár elsütötte, a mikor a felesége, ki a lövés zajára figyelmes lett, a szobába rohant s kiütötte a kezéből a gyilkos szerszámot, mely elsült s a golyó a falba furódott. Az eset városzerte nagy szenzációt keltett, annál is inkább, mert *Leth*-nek feleségén kívül három gyermeke is van. Ma már minden veszélyen túl van.

— **Orrszépités.** Az orvosi tudományok nagy tömege ismét egygyel szaporodott: ma-holnap külön tanszéke lesz az orrszépitésnek, mely az eddigi rholoplastikától külön vált, és külön tudományos diszciplína jelentőségére emelkedett. Aki nincs megelégedve orrának külső formájával, aki szebb, nemesebb arcú óhajt, görög egyenes porfilit, vagy római sasorrú, az csak forduljon teljes bizalommal dr. *Martineau* párisi orvoshoz, aki ezen új fajta speciálisták közt a leghíresebb és alighanem a legügyesebb is. Szőke hölgyek a hajszinhez illő, pajkos firtos orrcsokát, barnák a merészebb contoureokban emelkedő sasorrú rövid idő alatt nála, illetve tőle megszerezhetik. Eljárása, ügyessége csudás; ha ugyan teljes hitelt érdemel eljárásának azon ismeretése, mely utóbb a *Lancet* című orvosi folyóiratban megjelent — igaz, hogy magának az új csodaorvosnak tollából. Legutóbb egy husz esztendő fiatallembert boldogított, merész, kevély sasorrú. Ebben az esetben az u. n. parafin eljárásról folyamodott *Martineau* doktor; forró megolvasztott paraffint fecskendezett a csuf hajlásu orr bőre alá nagyobb mennyiségben, úgy hogy az orr csakhamar egészen megpuhult: ekkor az orvos könnyű szerrel úgy gyurhatta, formálhatta, mintha viaszból volna és csakhamar görög stílusba gyurta át az eddig túlságosan beesett orr „nyergét.” A beteg, mire magához tért — mert a forró parafin befecskendezése előtt természetesen elstatták — alig ismert magára; olyan szép volt, hogy rögtön versenyre akart kelni a *Belvedere*-i *Apolló*-val. — Ha *Martineau* doktor eljárása beválik, úgy ez lényegesen hozzá járulhat a felekezeti gyűlölségek eloszlatásához.

— **Kerékpár-tolvaj.** Ily cím alatt közölt hírlünkön vonatkozólag *Sonnenwirth* József aradi címfestő annak közlésére kért, hogy *Josefovits*

Andor nevű tanonca az ő kerékpárját nem lopta el, hanem azzal eltávozott, anélkül, hogy szólt volna, s csak nyolc nap múlva hozta vissza.

— **Leégett község.** Jánosfalva dunántúli község lakosait iszonyu csapás érte szerdán éjjel. A virágzó kis község teljesen leégett és a lakosság nemcsak hajlék nélkül maradt, hanem ez ideig termése is teljesen elégett. A tűz — mint tudósítók jelentik — este 9 órakor keletkezett a községi nagykorcsma udvarán, hol egy nagy szalmakazal gyuladt ki. A szél felkapta a tüzes szalmaszikkát és rövid idő alatt már az összes környékbeli házak lángban állottak. A község lakosai rémülve és jajveszékelve tehetetlenül nézték a pusztító tüzvészt. Az oltásra gondolni sem lehetett, mert a behordott gabonákkal annyira meg voltak tömve az udvarok, hogy valószínű tüzterger volt. A tűz keletkezésének színhelyétől távolabb álló házak lakosainak sikerült ugyan még a legszükségesebb ruházatukat kimenteni, de minden egyebük odaégett. Az égő istállókból kiszabadult jóságok megvadulva futkostak ide s tova az utcákon, miközben a községi bika József Ferencné és Lebényi Zsuzsannát agyontaposta. Sirek Antal, a ki az ünnep alkalmával estefelé részegen ment haza és az udvaron volt szalmarakásba lefeküdt, teljesen elégett, másnap csak a megszenesedett csontjait találták meg. A szerencsétlenségnek nagyrészt a lakosság az oka, mert a szigorú tilalom ellenére gabonáját az udvarra hordta be csépelni. A kár még eddig nem volt megállapítható, de a gabonából semmi sem volt biztosítva, a házak közül is csak alig fele. A lakosság kétségbeesése leírhatatlan.

— **Baleset a Guraszádban.** Gróf Wass Albertnek a Guraszáda völgyben fekvő kastélyának javítása közben Fekete István kőműves úgy vágta fejbe egy vakolókanállal a mellette dolgozó Ferencz Juon segédet, hogy ez ájulva összerogyott. A kőműves állítása szerint a vakoló kanál véletlenül repült ki a kezéből. Onként jelentkezett a bíróságnál.

— **Viszontlátás a temetőben.** A rákoskereszturi új temetőben tegnap délután hivatalosan fönyitottak egy sirt. Lévay Antal rendőrfogalmazó intézkedésére és az ő jelenlétében történt ez a szomorú aktus. Egy ismeretlen halottként eltemetett öngyilkos sírját nyitották föl. E hó 11-én ugyanis a Ferenc József-híd pesti hídfője előtt egy férfi holttestét fogták ki a Dunából. A törvényszéki orvostani intézetbe szállították és a rendőrség szokott eljárásához híven értesítette mindazokat, a kik egy férfi eltűnését jelentették be. Így tudta meg ezt Brrki Vendel gimesi születésű 46 éves kocsis felesége is, a kinek férje még július 2-án tűnt el a Szondy-utca 34-ik szám alatt levő lakásáról. Az asszony ki is ment a törvényszéki orvostani intézetbe, a holttestet azonban akkor már eltemették, ő azonban ruháit felismerte. Azt kérte tehát a rendőrségtől, hogy exhumáltassa a holttestet, hogy kétségtelenül megállapítsák, vajjon tényleg az ő férje-e a halott. A főkapitányság teljesítette is ezt a kérelmet. Tegnap délután hivatalosan fölbontották a sirt és Berkiné fölismerge a halottban a férjét. A rendőrség már megállapította, hogy Brrki még július 2-án a Lánchídról a Dunába ugrott.

— **Vizzel impregnált üveg.** Az újabb kori szenzációs találmányok honábról, Amerikából megint olyan fölfedezésről jött hír, mely az üvegipar terén nagy átalakításokra vezethet. Egy amerikai vegyész a forró viznek a megolvadt üvegre való hatását tanulmányozta s e tanulmány közben állítólag arra a fölfedezésre jutott, hogy a vízzel impregnált üveg 200° hónél cseppfolyóvá válik. Az ily uton előállított üveg gázláng fölött hevítve, nagymérvű visszavesztés mellett földuzzad és később fehér porhanyag tömeggé alakul. A vizgálatok eredményei szerint ez acseppfolyós üveg vízzel minden arányban keverhető és az ilyen keverék kellő töménység mellett közönséges hőmérsékletnél megszilárdul. Az új találmányu vizes üveg külsőleg hasonló a közönséges üveghez és rendszerint már 200° C-on alul megolvad. E tulajdonsága révén az üvegeszközök gyártásánál nagy fontossággal bír és igen valószínű, hogy az impregnált üveg használata mihamar a legszélesebb körben is tért hódít.

— **A cancroin.** A rák gyógyításáról újabbban ismét kedvező eredményeket közölnek és pedig nem operáció útján végzett gyógyításról van szó, hanem egy valami rákszerűről, úgynevezett cancroinról, amelyet Adamkiewicz tanár készített évekkal ezelőtt. Tudományos körökben nagy bizalmatlansággal viseltettek idáig ez iránt a szer iránt, amelyet befecskendezés formájában használnak, mert kedvezőtlen tapasztalatokra jutottak vele. Annál meglepőbbek most azok a jelentések, amelyeket Kugel bukaresti és Adamkiewicz bécsi tanár tesz most közre egy berlini klinikai folyóiratban. Kugel gyógykezelése alá egy asszony került, akiről a sebészek már lemondtak, s már négyszer operálták a mellrákját. Ő aztán cancroin-befecskendezéseket végzett, aminek kedvező hatása lett, a fájdalmak megszűntek, a beteg magához tért. A beteges részeknek nyoma sem maradt. Hónapok óta változatlan ez a kedvező állapot. Az Adamkiewicz által felsorolt esetek között nyelv-, gége-, gyomor- és mellrák szerepel. Ezekben az esetekben is gyorsan fejlődött vissza a beteges állapot, még pedig meglepően gyorsan.

— Ha régebbi közléseimmel kapcsolatban — írja Adamkiewicz professzor — a rákgyógyítás terén újabb cancroin-sikerekről számolok be, azt nem annyira azért teszem, hogy újabb bizonyítékokat soroljak fel a rák gyógyíthatóságát illetően, mint inkább azért, hogy ezt az eredményt minél szélesebb klinikai alapra fektessék és mindenekelőtt annak a támogatására, hogy a rák parazita természetéről szóló elmélet, amelyen az eddig gyógyíthatatlannak hitt betegség gyógykezelésének a módszere alapszik, éppen a beteggyakon a legszebb diadalokat aratja.

Így kardoskodik a bécsi professzor, most csak az a kérdés, hogy orvostársai követni fogják-e a szerum alkalmazásában, hogy aztán bizonyos idő múlva le lehessen vonni az általános szabályt.

— **A kőfejtő és a káplán.** Érdekes pöre volt egy Fiala nevű cseh kőfejtőnek a káplánjával, Schöningerrel. Az eset Leipában történt, Csehországban. A pap az utolsó kenetet ment feladni valahova, s utja arra felé vezetett, ahol a kőfejtő éppen dolgozott. A káplán meg is állt, de a kőfejtő nem köszönt neki, hanem tovább folytatta a munkáját. Ezért panaszolta be a káplán a kőfejtőt a vallás megsértése miatt. A vádlott azzal védekezett, hogy neki szorgalmasan dolgoznia kell, hogy a kenyere megkeresse. És mivel neki egy bizonyos munkanyagot el kell végeznie, tehát nem hagyhatja félbe egy pillanatra sem a munkáját. Schöninger előadta, hogy megállt és egyenesen felszólitotta a kőfejtőt, hogy vegye le a sapkáját, de az tovább dolgozott és még a pipáját sem vette ki a szájából. A bíróság bűnösnek találta Fialát és egynapi, böjttel súlyosított szigorú fogságra ítélte.

— **Az önkénteseknek** jelenleg nem csekély gondját képezi, hogy bevonulásuk előtt hol rendelkeznek egyenruhájukat. Ezen célra legmeglegebbe ajánlhatja Sugár József egyenruha és uri szabót, ki nemcsak a nála általánosan ismert elegáns és izléses kivitel által, hanem azon oknál fogva is, hogy szabása éveken át, mint ezredszabó dolgozott, teljes biztosítékot nyújt arra nézve, hogy műterméből a legújabb egyenruhák fognak kikerülni.

— **Lapunknak mai számában megtalálták az olvasók egy teljes oldalon** (a közeledő tanév alkalmából) Porter Vilmos Nagy Áruháza érdekes hirdetését. A cég ifjusági kiállítás rendezett, mely szerfölött változatos és annyiféle cikket ölel fel, hogy igazán ajánlatos a tisztelt szülőknél annak megtekintése. Porter eszméje eredeti, s Aradon alig tudnak visszaemlékezni hasonló kiállításra. Amire csak a tanulónak szüksége van, azt itt mind bőven meglegyünk. Nem kell hinni, hogy csupán taneszközök (mint iskolatáska, tolltartó, íróeszköz, zsebkész, stb.) hanem ruházati cikkek: cipő, kalap, ing, ruha, nyakkendő és számos más ilyen tárgy képezi a kiállítás anyagát. Örövendes, hogy Arad kereskedelmében ily vállalkozási szellem tapasztalható, s beiratkozások idején Porter Vilmos Nagy Áruházát a Szabadság-terem bizonyára sok szülő föl fogja keresni.

— **Záray Géza** aradi deklikateszgyártónak mai számunkban hozott „Különleges ajándék” feliratu hirdetésére felhívjuk közönségünknek b. figyelmét.

— **Orfeum a Tündérkertben.** Tündérkertnek nevezte a (volt Vadember) most Európa kávéház tulajdonosa, villammal világított kertjét. Ezen kerthelyiség igazán megérdemli ezen elnevezést, mert pazar berendezése a nagyözönységnek oly élvezetet és kényelmet nyújt, mint más hasonló fővárosi intézmény. A tündérkertben a közönség szórakoztatására mártól kezdve egy kitűnően szervezett orfeum-társulat tart előadásokat, öt estén át. A program után ítélve, mondhatjuk, hogy az előadások igazán élvezeteket fognak nyújtani. Egészen új és decens. Szabad bemenet. Kezdeté 8 órakor.

— **T. Üzletfeleink** szives tudomására hozzuk, hogy Révész Nándor könyv- és papírkereskedő urat (Szabadság-ter 20. szám. Telefon 265.sz.) képviselőséggel ruháztuk fel, ki elfogad minden a nyomdánkat, valamint az Aradi Közlöny kiadóhivatalát érdeklő megbízásokat.

A bitó elöl a tébolydába.

(Az áruló furfang.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 23.

Párisból a bűnkörülkének fölöttébb érdekes esetét jelentik: arról szól, hogy egy ember örültséget szimulált, hogy a halálbüntetést elkerülje.

Az eset hőse egy Vidal nevű ember, a kinek lelkét több rendbeli gyilkosság terheli, azzal akart a bitófától megmenekülni, hogy örültséget szimulált. Körülbelül hat hónapig a megfigyelő-intézetben tartották. Ott egyre azt hajtogatta, hogy ellenállhatatlan belső ösztön készítette a gyilkosságra.

Cselekedeteit mással nem tudta megokolni. Most azonban érdekes módon kiderül, hogy Vidal csak szimulálta az örültséget s teljesen ép-szerű.

Fiatalabb éveiben Vidalnak többször meggyült a baja a csendőrséggel különböző lopás miatt. De ez nem lett volna elég annak bizonyítására, hogy Vidal nem volt épeszű, a mikor a gyilkosságokat elkövette.

Csak hogy Vidal a gyilkosságok elkövetése után, közvetlenül letartóztatása előtt rendkívül vakmerő betöréses lopást követett el Saint-Raphaélben. A gyilkos, úgy látszik, nagyon jól tudja, hogy ha ez a lopás rábizonyul, igen nehéz lesz az orvosokkal elhitetni, hogy örült s ezért mindent elkövetett, hogy a gyanut magáról elhárítsa.

A mióta a lyoni megfigyelő intézetből kikerült, a nizzai börtönben van elfogva, a hol megismerkedett egy másik rabbal, a ki már másnap kiszabadult. Vidal ennek a rabnak átadott egy, a gyilkos anyjához címzett levelet és megkérte, hogy adja föl a postára. A levélben arra kérte anyját, hogy a levélhez mellé, két levélmintát irassa le valakivel, a kinek férfias írása van és adja föl a megjelölt címre.

A levél a nizzai vizsgálóbírónak volt címezve és tartalma ez volt:

„Bíró ur, Vidal nem követte el azt a betöréses lopást St.-Raphaélben, a melylyel vádolják, hanem én. Nem akarom, hogy egy ártatlan ember szenvedjen az én bűnöm miatt. Nem írom alá a levelet, sejtethi, hogy miért nem, de ha valaha bajsorsom az igazságszolgáltatás kezébe juttat, be fogom vallani ezt a bűnömet is.”

Ekkora furfangra örült ember mégsem tett volna képes. Még is mentette volna a gyilkost, ha az illető rabtársa, a kire titkaikat bizta, el nem árulja. Az a rab ugyanis, a kinek kezéhez jutott a levél s a kinek ezt a levelet postára kellett volna adnia, a törvényszéknek adta át az iratot, minek folytán kiderült a turpisság, a minek az leti a következménye, hogy azonnal kivették a tébolydából és az ügyesség börtönébe internálták.

Ilyenformán a gyilkos aligha fogja elkerülni a bitót.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ **Lahr Sarolta tragédiája.** Az aradi törvénytörés, mint ismeretes, *Lahr Sarolta*, a tragikus végű aradi nevelőnő ügyében elítélt özv. *Lilienberg* Jakabné születésűnek elutasította perújítási iránti kérelmét. *Lilienbergné* erre a nagyváradi kir. táblához felebbezett. A tábla határozata, mely ma érkezett Aradra, a törvénytörés elutasítását végzését helybenhagyja.

§ **Pör a hercegprimás ellen.** Budán évekig egy betegápoló-intézet állott fenn, melyben ferencrendi apácák végezték az ápolás nemos hivatását *Brunner Anna* Mária főnöknő vezetésével. Tavaly a kórházat hirtelen bezárták. Valami egyházi kifogás lehetett ellene, mert az esztergomi érsekség képviselőjében *Kanter* budai plébános járt közbe. Es még ugyanazon a napon, amelyen ez történt, az apácáknak távoznok kellett Máhrisch-Osztrauba, ahonnan mintegy tíz év előtt idejöttek. A feltűnést kellett esetből pedig egy pör támadt. Ugyanis az eltávozott apaca főnöknő, *Brunner Anna* Mária azt a megbízást adta dr. *Báttaséki* Lajos budapesti ügyvédnek, hogy indítson pört *Vasary* Kolos hercegprimás ellen ama pénzek miatt, a melyet eltávolításakor tőle elvettek. Szerinte közel 24,000 koronára rugott ez az összeg. A pénz *Brunner Anna* maga gyűjtötte privát uton a betegápolás jótékony céljaira és s amikor távozott, egy 12,000 koronás takaréknövecskét, továbbá körülbelül ugyanennyi készpénzt koboztak el tőle s még — mondotta — a ruhaneműt sem vihette magával. Az ügyvéd meg is indította a pört s a budapesti törvénytörés előtt ma lett volna benne a pörfelvétel. De a felperes főnöknő, miután *Vasary* Kolos hercegprimás rögtön a kereset vétele után békés megegyezésre törekedett, időközben azt az utasítást adta ügyvédjének, hogy ne jelenjék meg a tárgyaláson. A pör ekként valószínűleg elmarad.

NAPIREND.

Augusztus 24. Vasárnap. Róm. kath. naptár: Bertalan. — Protestáns naptár: Bertalan. — Görög-keleti naptár (augusztus 11.): Euplam. — A nap kél 4 óra 52 perckor, nyugszik 6 óra 38 perckor. — A hold kél 9 óra 6 perckor, nyugszik 10 óra 37 perckor.

Kétfős-könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11^{1/2}—12^{1/2} óráig; kedden, csütörtökön és pénteken délután 1^{1/2}—2^{1/2} óráig; vasárnap és ünnepeken zárva. Helyiség: L. helyi múzeum helyisége mellett élésterem.

Időjelzés. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött távirati szerint a mai napra a következő időjárás várható: Meleg, délen elvélve csapadék.

Augusztus 24. Az Athletikai klub és a Maros evezőegylet regatta- és uszó-versenye. — A csermői önkéntes tűzoltó-egylet néppünnyelével egybekötött táncvigalma (Kaszinó). — Az egyenlőség agghonvédekét segélyező asztaltársaság értekezlete este 8 órakor (Aliman-vendéglő).

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

= **Borászati kongresszus.** A II. Országos Szőlészeti és Borászati Kongresszus, mely Pozsonyban a II. Országos Mezőgazdasági kiállítás ideje alatt fog megtartatni, szeptember hó 15 én veszi kezdetét, melynek nagyszabású előadásai és az előadásokhoz fűződő viták sorrendjénél fogva rendkívül érdekesnek s a magyar szőlőművelés és borászati ügyekre fontos mozzanatnak ígérkezik. A kongresszus három napig fog tartani, délelőtt előadások és vitákkal, délután a környékbeli nagyobb szőlőkbe és pincékbe való kirándulás és tanulmányi utak. A kongresszus első előadója *Kossinszky* Viktor, a családi állami szőlőtelepek igazgatója, a ki a szőlőültetés szabályairól tart előadást, külföldi és tekintettel az ugynevezett előhajtással való szőlőültetés készítésre.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Augusztus 23. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogramm felül sulyban 104—8 fillérig, öreg közép páronként 300—400 kilogramm sulyban — fillérig, fiatal nehéz páronként 320 kilogramm felül sulyban 111—2 fillérig, fiatal közép páronként 251—320 kilogramm sulyban 110—2 fillérig, fiatal könnyű páronként 250 kilogramm terjedő sulyban 110—2 fillérig.

Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogramm felül sulyban 108—9 fillérig, közép páronként 240—260 kilo-

gramm sulyban 108—9 fillérig, könnyű páronként 240 kilogramm terjedő sulyban 108—8 fillérig.

Sertésállomány. Augusztus hó 20. napján volt készlet 45,958 darab, augusztus hó 21. napján főlhajtott 929 darab, augusztus hó 21. napján elszállított 676 darab, augusztus hó 22. napján maradt készlet 46,211 darab. — Üzlet: Változatlan.

Budapesti árú- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, augusztus 23.

Déltőzsde. Buzakinálát méréselt, vételkezdő gyöngé. Lanyha irányzat mellett 20,000 métermássa került forgalomba, 5—7^{1/2} fillérrel olcsóbb árakon. Egyéb gabonafélék bányadtak. Időjárás szép.

Zárulat 12 órakor:

Buza októberre	6.62—6.63
Buza 1903. áprillisa	6.94—6.95
Rozs októberre	5.84—5.85
Rozs 1903. áprillisa	6.08—6.09
Zab októberre	5.38—5.39
Zab 1903. áprillisa	5.64—5.66
Tengeri augusztusra	—
Tengeri 1903. májusra	5.15—5.16
Repce augusztusra	10.20—10.30

Zárulat 5 órakor:

Buza októberre	6.61—6.62
Buza 1903. áprillisa	6.94—6.95
Rozs októberre	5.82—5.83
Rozs 1903. áprillisa	6.07—6.08
Zab októberre	5.39—5.39
Zab 1903. áprillisa	5.64—5.66
Tengeri augusztusra	—
Tengeri 1903. májusra	5.15—5.16
Repce augusztusra	—

Zárulat 5 órakor:

	korona
Osztrák hitelrészvény	684.—
Magyar hitelrészvény	726.50
Leszámlolóbank részvény	487.—
Rima-Murányi vasúti részvény	503.50
Osztrák-magyar államvasúti részvény	717.75
Közúti vasút	639.—
Városi villamos vasút részvény	330.—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti árú- és értéktőzsdén.

Budapest, augusztus 23.

Magyar aranyárjádék 4%	121.25
Magyar koronárjádék 4%	97.90
Magyar arany 4 ^{1/2} %	118.60
Magyar ezüst 4 ^{1/2} %	100.—
Magyar keleti vasút	119.—
Magyar földterhermentesítési kötvény	97.90
Magyar italmegváltási kötvény	100.—
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	97.50
Magyar nyerevényorszjeggy kölcson	202.—
Tiszszabályozási és szegedi kölcson	162.—
Osztrák papírjádék	101.50
Osztrák jádék ezüst	101.50
Osztrák jádék arany	121.50
Koronárjádék	99.50
1860-iki államsorsjegyek	152.50
Osztrák-magyar bankrészvény	1585.—
Magyar hitelbankrészvény	725.50
Osztrák hitelbankrészvény	681.75
Osztrák-magyar államvasút	716.75
20 frankos arany (Napoleonador)	19.06
Német birodalmi marka	117.02
London	239.75
Páris	95.17

Vasuti közlekedés.

— Érvényes 1902. évi május hó 1-től. —

ARADRÓL	ARADRA
Budapest felé indul:	Budapest felől érkezik:
Nagyváradra reggel 5.10	Személyvonat reggel 6.05
Gyorsvonat reggel 8.18	Személysz. tv. reggel 9.10
Személyvonat d. e. 11.20	Gyorsvonat délelőtt 11.51
Személysz. tv. d. u. 4.45	Személyvonat d. u. 3.32
Gyorsvonat délután 4.21	Gyorsvonat este 7.11
Személyvonat este 9.35	Szm. Szolnokról este 9.—
Erdély felé:	Erdély felől:
Személyvonat reggel 6.35	Soborsinról reggel 6.59
Gyorsvonat délután 12.11	Gyorsvonat reggel 8.08
Soborsinról délután 2.04	Személyvonat d. e. 10.50
Személyvonat d. u. 4.07	Radnáról délután 2.36
Radnára délután 6.35	Gyorsvonat délután 4.06
Gyorsvonat este 7.18	Személyvonat este 8.57
Temesvár felé:	Temesvár felől:
Személyvonat reggel 6.15	Vegyesvonat d. e. 10.43
Személyvonat d. e. 11.56	Személyvonat d. u. 3.44
Vegyesvonat délután 5.—	Személyvonat éjjel 10.59
Szeged felé:	Szeged felől:
Vegyesvonat reggel 7.10	Személyvonat reggel 8.35
Személyvonat d. u. 4.11	Vegyesvonat este 7.06
Brád felé:	Brád felől:
Személyvonat reggel 6.25	Gurahonczról szm. r. 8.03
Személyvonat d. u. 12.06	Vegyesvonat d. e. 11.—
Gurahonczról szm. du. 4.30	Személyvonat este 6.56

Május 1-től bezárólag szeptember 30-ig ünnep- és vasárnap, valamint a radnai búcsúnapokon jön Radnáról egy vegyesvonat este 8 óra 23 perckor.

REGÉNY-CSARNOK.

Hipnózis.

— Angol regény. —

Ira: Hardy I. D.

[57]

(Folytatás.)

Most Fitzallan orvost hívták fel; kijelentette, hogy éjjel egy és két óra között felébredt s véletlenül kitekintett az ablakon — e pillanatban egy nagyon karcsu alakot látott áthaladni a verandán s eltűnni sir Carlton szobájában.

A rendőrtisztviselőnek arra a kérdésére, hogy megismerte-e az alakot, az orvos nemmel felelt, — bár az éj holdvilágos volt, mondta, de az ablak s a veranda falának üvege mégis csak árnyékszerűen engedték látni az alakot.

A következő kérdésre, hogy nő volt-e az alak, vagy férfi, azt felelte az orvos, hogy egész határozottan férfi volt.

— Magas volt vagy alacsony?

— Magas.

— Mégis körülbelül mekkora?

— Nos . . . körülbelül akkora, mint sir Carlton . . . talán egy hüvelykkel magasabb, vagy alacsonyabb.

A rendőrtiszt erre felhívta Percivalt, hogy álljon fel, amit Ray ellenkezés nélkül meg is tett s midőn most az orvostól azt kérdezték, hogy az éjjel látott alak akkora volt-e körülbelül? Fitzallan minden gondolkodás nélkül igenel felelt.

Azt kérdezték aztán, hogy tudna-e az alaknak részletes leírását adni, ruházatát, testtartását s a többi.

— Nem; erre vonatkozóan nem mondhatok semmit.

Midőn Fitzallan vallomását bevégezve leült a jelenlevők azt a benyomást nyerték, hogy nagyon tartózkodóan nyilatkozott s gondosan elkerült mindent, ami Percivalt kompromittálhatná, — tisztán észrevehető volt rajta, hogy milyen nehezére esett elmondania azt a keveset is, amit mint becsületes, lelkiismeretes embernek meg kellett vallania,

Utolsónak bizonyos Waller nevű urat hívták fel, ki a George elutazását megelőző estén elhaladt a dohányzó szoba előtt s egész érthetően halotta, hogy sir Carlton és Percival Ray nagyon izgatottan beszélgettek s hogy az előbbi Percivalt a család szegényének mondta s botrányról beszélt.

Midőn Waller bevégezte vallomását, Ray szót kért s némi izgatottsággal jelentette ki, hogy a tanu téved, ha a szegény és botrány szavak csakugyan elhangzottak is, ez nem ő rá vonatkozhatott, hanem csak szó közben jöhetett elő, csak beszédanyagként szerepelhetett.

— S miről folyt a beszélgetés, Percival ur? — kérdezte a rendőrtisztviselő.

— O, sok mindenféléről . . . beszélgettük azokról a veszedelmekről, melyeket iparkodunk kell elkerülni az életben.

Egy ideig elfoglalt hallgatás uralkodott a teremben, aztán a rendőrtiszt így szólt:

— Percival ur, megmarad ön állítása mellett, hogy azon az estén nem lépett be sir Carlton szobájába?

— Igen.

— Annak ellenére is, hogy a két szobaleány azt állítja, hogy látta önt kilépni a szobából?

Ray egy pillanatig habozott, — a direkt hazugság mégis csak nehezére esett, — de mit tehetett egyebet! Nem mondta meg, hogy azért keresett menedéket abban a szobában, hogy Fitzallan meg ne lephesse a feleségével való találkozásánál. Azért tehát amellet maradt, hogy nem volt benn a szobában, érezte, hogy addig halvány arca e hazugság kimondására elpirult s a ráirányuló tekintetektől olvasta, hogy nyilván kételkednek a szavában.

Midőn most a coroner a tanuk vallomását összegezte, s beszéde után a tényállás mindenkinek szemei előtt tiszta képben tűnt fel, Ray úgy érezte, hogy a szabadulás minden reménye nélkül van belebonnyolódva egy olyan hálóba, melynek szálai mind szorosabban és fulasztóbban húzódnak össze körülé. Látta, hogyan halványodik el anyjának bánattól bárdzalt arca mindjobban, — míg a zsüri visszavonul tanácskozni s aztán mint az

Szeptember elsején az ifjuság ujból bevonul az iskolákba!

Minden esztendőben, az iskolai beiratkozások alkalmával, nagy forgalmat érek el. Az idén — áruházam kiterjedésénél fogva — még nagyobb forgalomra számítok, s föl is szereltem raktáramat **oly dúsan és annyi áruval**, hogy bátran elmondhatom, a fővárosban sem nyujtanak többet!

A tanuló-ifjuság szükséglete:

Fiú-gyermekeknek:

Czugos	} czipők	Gyermek-esőernyők
Füzös és Bergsteiger		Trikó-alsó-ruha
Kalapok, sapkák		Patent harisnyák
Ingek, gallérok		Harisnyakötők
Nyakkendők		Turista-övek
Ruhácskák		Keztyük
		Nadrág-tartók
		Ing-gombok stb.

Leány-gyermekeknek:

Czugos	} czipők	Trikó-alsó-ruha
Füzös és Bergsteiger		Esőernyők
Kalapok		Napernyők
Ruhácskák		Patent harisnyák
Kötények		Harisnya-kötők
		Keztyük stb.

A tanulók részére általában:

Iskola-táskák, könyv-mappák, zene-mappák, könyvszijjak, jegyzékkönyvek (Notes), tintatartók, tolltartók, zsebkések, pénztárczák, levélpapíros, ruha- és hajkefék, fésűk, szappanok, spongya, fogkefék, Kalodont, frottir-keztyük, törülközők, kézi bőrönd, uti bőrönd, óvoda-táskák és számos más czikkek.

Különös figyelem! *Iskola-táskákban* legnagyobb választék. Kitünő bőr- és vászon-táskák.

➔ **Rendkívüli olcsóság minden tekintetben!** ➔

Kiváló nagyrabecsüléssel

PORTER VILMOS

Nagy Áruháza

ARADON, Szabadság-tér.

Két havi, testet és lelket edző pihenés után, gyermekeink ismét komoly munkába fognak. Megtelnek az iskolák padjai vidám ifjusággal és dolga után lát a gyermekcsereg, melynek kiképzése, boldogítása képezi legfőbb gondunkat. A szülőkre sok kiadás vár. Új ruha, czipő, iskolatáska, a sok tankönyv, tandíj és — Isten tudja! még mennyi kiadás . . . Szívesen áldozunk gyermekeinkért, de azért, bizony, mindenki igyekszik a terheket lehetőleg csökkenteni. Elérjük ezt mindenekfölött olcsó bevásárlással! Porter Vilmos Nagy Áruházát a Szabadság-téren ismerjük oly forrásnak, mely a tisztelt szülőknek, a nagy kiadások idején, olcsóságával jó szolgálatokat tesz. Ajánlhatjuk ezért a legjobban, amihez hozzátesszük, hogy minden vevő életnagyságu fénykép-kedvezményben is részesül.

Sanatorium és Vizgyógyintézet

Arad, Zrinyi-utca 3. sz. Telefon 270.

Vezető-orvos: **Dr. HECHT.**

Idegesség, ideges gyomor, bél-, fej-, szivbántalmaknál, rheuma, köszvény, szívelzsírosodás, vérszegénység, szívbilleentyű, nő, tüdő és gegebajok, rossz testtartásnál. Gyógyeszközök: Hidegvizgyógyomd, villamfény-, moor-, szénsavas, villamos fürdők, massage, belégzések, villamozások, svéd gyógytorna. Napfürdő. Hasmassage.

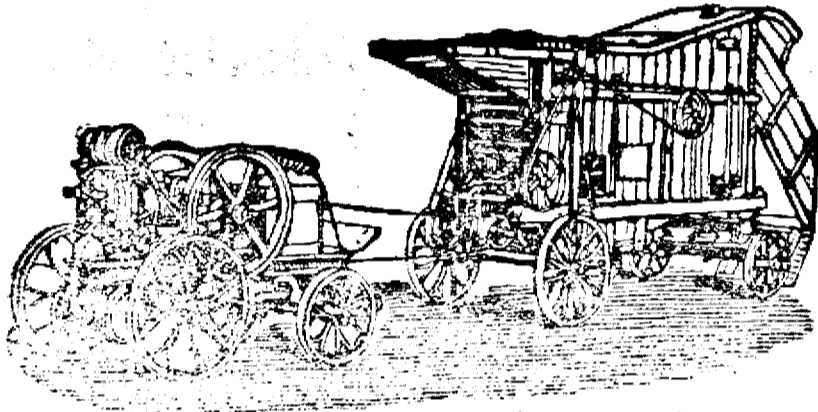
Bennlakóknak kényelmes szobák, jó ellátás.

Délmagyarországon egyetlen jogosított intézet, mely télen-nyáron nyitva van.

„MAYER“ GÉPGYÁR

vas- és fémöntöde részv.-társ.

Szombathely.

Gyártunk: Mindennemű mezőgazdasági és szőlőművelési gépeket. Különböző szerkezetű benzinhajtásokat 2-30 lóerőig, stabil alakban különféle ipari célokra, valamint locomobil alakban gazdasági gépek stb. hajtására. — Teljes műmalom berendezési gépeket, valamint az olajgyártáshoz szükséges berendezéseket és gépeket. — Elvállalunk minden a gépszakmába vágó alkalmi szükségletek szerkesztését és kivitelét. Modern berendezésű vas- és fémöntödénk mindennemű vas- és fémöntést nyers és megmunkált állapotban szállít. 2028

Raktar Budapesten, V., Lipót-körut 15. sz.

BEDŐRSÖLÉSRE CSUZ, RHEUMA ÉS IDEGFÁJDALMAK ELLEN, AZ INAK ÉS IZMOK ERŐSÍTÉSÉRE.

KWIZDA FLUID. Kigyóvédjegy.

Tourista fluid. Kwizda köszvény fluidja.

Erősítés és erőmegújítás ozélljából eredményel használják az összes turisták, kerékpárosok és lovaglók nagyobb utak után. 399

I üveg ára 2 kor. 1/2 üveg ára 1 kor. 20 fill.

Valódi minőségben kapható a gyógyszerházakban.

Főraktár:

Kwizda Ferencz J.

cs. és kir. ausztr. magy. rom. kir. és bolg. f. jedelmi udvari szállító, kerületi gyógyszerész.

Korneuburg, Bacs mellett.

Telefon 378.

Telefon 378.

Egyéves önkéntes urak figyelmébe!

Október elsején bevonulandó önkéntes urak szíves figyelmét bátorkodom felhívni

dél-magyarországi

elsőrendű egyenruházati intézetemre,

melyben minden

egyenruhákat úgy előírás, mint legjobb szabás és legolcsóbb árban készítik. 1956

CZIRÁKY ALAJOS,

m. kir. csendőrségi szárnyszabó, a magy. kir. államvasutak tisztii egyenruha szállítója és a 33. cs. és kir. gyalogezred ezred-szabója

Aradon, Andrassy-tér 3. sz., Tabajdy Károly-utca sarkán.

Gyermekeknek és felnőtteknek

a hasmenést gyorsan és biztosan megszünteti a

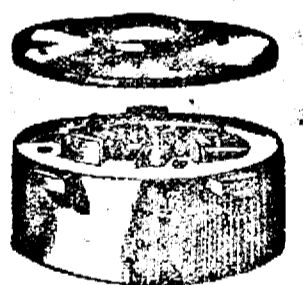
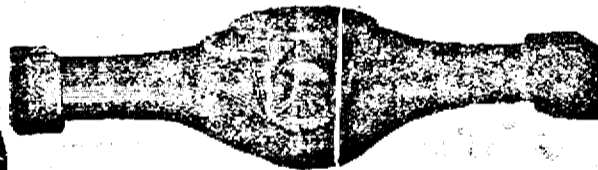
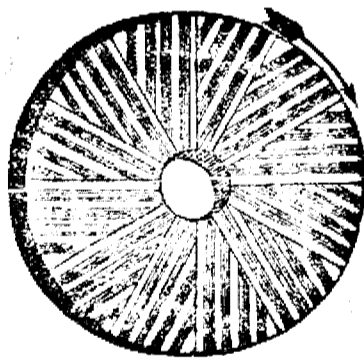
Sztraka-féle

tannin-csokoládé.

Egy drb. 40 fill.

Kapható minden gyógyszerházban.

1902

Nagy raktár
elsőrendű portland-czement
és vízhatlan mészből.

≡ Az ujvidéki kova malomkövek egyedüli elárusítása. ≡

Malom-berendezések és azokhoz szükséges eszközök és anyagok:

Sárospataki és francia malomkövek, valódi svájci malomkő élesítő szerszámok, francia köszőrükövek, kül- és belföldi gépszijak, hengerek, lisztselyem szövetek, felvonó hevederek, serlegek, serleg-csavarok, fa-szj korongok, kötél korongok, legjobb minőségű kenőanyagok, zsák-taligák, ólom-zárok stb.

Szesz-gyárak részére: Különböző jó minőségű gép és henger olajok, süritő anyagok, asbest-lemezek, asbest zsinórok, Burgmann-féle tömitések, olajbelek. Hungaria-frictions zsinórok, kautsuk-árak, kender tömitések, feszmérők, ellenőrző csapok, vizállást mutató készletek, sárga és vörös részcsövek, kovacsolt vascsövek és összekötő részecskék, gőzhenger kenő-szelenczék, Stauer-féle kenő-szelenczék, önműködő kenő-szelenczék sárga rézből.

Cséplőgépek és locomobil javításához szükséges csövek, dobsin-csavarok, locomobil forresövek, csősüritő gépek, sodrony és sörte csőkefék, csavar metszők, csavar-kulcsok, réteg-fém, reszelők, szerszám aczél, cséplőgég rosta-lemezek, tápszivattyu kautsuk csövek, emelő-gépek stb.

Gazdaságok részére: gazdasági, rakármérlegek, gabona-zsákok, legjobb minőségű cséplőgép, locomobil-, kazal-, szekér- takaró ponyvák, gép olajok, gépszir, kocsikenőcs, petroleum, carbolineum fedéllemez és szegek, kertii és tüzi fecskendők, kender tömlők, cukorrépa-művelő eszközök stb.

Szőlőszetek részére: borsajtók, bor-szivattyuk, prima minőségű kacsuk-tömlők, perme-tezők és alkatrészek, kékkő kénpor fuvo stb. — Legjobb minőségekben és a legjutányosabb árakon kaphatók 858

Magyar Ferencz

gép-, szerszám- és műszaki kellékek üzletében

Aradon, Zrinyi-utca 6. szám. — Megyei és városi telefon 30 szám.

Jó órákat olcsón

küld 3 évi írásbeli jótállás mellett privát vevőknek

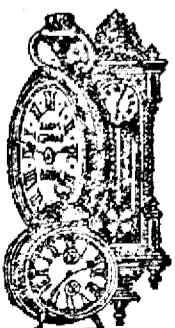
Konrad János

órágyára.

aranyárak kivitelű háza

BRÜX, 270 sz. (Csehország).

Jó nickel rem. óra frt 3.75.
Valódi ezüst rem. óra „ 5.80.
Valódi ezüst láncz frt 1.20.
Nickel ébresztő óra „ 1.95.

Czégem a cs. és kir. birodalmi czimerral van kitüntetve, számtalan arany, ezüst kiállítási érem, valamint ezernyi elismerő levél van birtokomban. 1902

Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Szabizzadás, Hónaljizzadás

ellen

egyedüli és biztos hatású szer a Hajós-féle

Általános hintőpor,

(Tanno-salicyl. comp.)

mely sem bőrt, sem fehérneműt nem piszkít. Használata nagyon egyszerű és kényelmes, néhányszori behintés után a lábizzadás és a vele járó kellemetlen szag teljesen megszűnik.

Ára egy doboznak 35 krajczár.

Cseplőgéptulajdonosoknak nélkülözhetetlen!!

Elsőrendű kötszerekkel ellátott

Mentő-szekrény

előírás szerint összeállítva darabja 5 forint.

Kiányos mentőszekrények jutányosan kiegészítetnek.

Kapható egyedül:

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyvegyészeti laboratóriumában

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.

Aradi ipar- és népbank.

Ekszer-zálogosztály.

Árverési hirdetmény.

1902. évi szeptember hó 10-én d. e. 9 órakor az aradi ipar- és népbank zálogosztályában a következő számú és 1902. évi Junius hó végéig lejárt **ékszer-, arany- és ezüst-tárgyak** alapszabályunk 72. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénzfizetés mellett fognak elárvereztetni, u. m.:

6839,	6910,	7095,	7114,	8137,	8240,	8400,	9181,	9509,	9613,
10298,	10319,	10320,	10365,	10679,	10624,	10880,	11017,	11078,	11136,
11506,	11662,	11682,	11717,	11720,	11777,	11840,	11873,	12020,	12091,
12142,	12171,	12308,	12401,	12456,	12460,	12470,	12471,	12530,	12577,
12645,	12696,	12885,	12893,	12928,	12956,	13054,	13197,	13202,	13362,
13368,	13425,	13438,	13488,	13557,	13626,	13660,	13699,	13726,	13826,
13848,	13866,	13875,	13880,	13938,	13942,	13989,	13990,	14013,	14016,
14022,	14060,	14084,	14093,	14144,	14158,	14213,	14546,	14648,	14720,
14754,	14781,	14782,	14854,	14903,	14913,	14915,	14953,	14987,	15059,
15073,	15092,	15116,	15119,	15165,	15197,	15282,	15302,	15352,	15360,
15366,	15397,	15440,	15474,	15494,	15496,	15501,	15551,	15554,	15562,
15565,	15652,	15731,	15732,	15756,	15860,	15784,	15796,	15801,	15811,
15865,	15866,	15884,	15995,	16102,	16199,	16253,	16266,	16304,	16310,
16359,	16417,	16528,	16548,	16573,	16629,	16641,	16653,	16658,	16659,
16714,	16720,	16724,	16772,	16788,	16790,	16794,	16804,	16813,	16832,
16865,	16871,	16914,	16937,	16944,	16956,	16957,	16994,	17036,	17039,
17103,	17115,	17131,	17161,	17197,	17202,	17239,	17255,	17264,	17283,
17287,	17316,	17329,	17342,	17350,	17375,	17379,	17390,	17391,	17392,
17396,	17399,	17404,	17405,	17406,	17438,	17443,	17455,	17471,	17500,
17513,	17539,	17557,	17586,	17602,	17639,	17648,	17682,	17685,	17691,
17707,	17737,	17786,	17800,	17802,	17804,	17827,	17838,	17840,	17851,
17852,	17862,	17865,	17883,	17889,	17891,	17933,	18023,	18104	és 18107,

18104 és 18107, mely árveréshez a venni szándékozők ezennel tisztelettel meghivatnak.

Arad, 1902. évi augusztus hó 23-án. 1491

Az igazgatóság.

Egyedül valódi angol

THIERRY-féle BALZSAM.

Egészség-rendőrileg megvizsgálva és jóváhagyva.

Az üvegek felszerelése kereskedelem-törvény mintá-védelem alatt áll.

Ezen balzsam belsőleg és külsőleg is használható: 1. Hasonlíthatatlan hatású gyógyszer a tüdő és mell minden betegségére: enyhíti a hurutot és megszünteti a kiköpetést, eltávolítja a fájdalmas köhögést s még ilyen időt bajokat is meggyógyít. 2. Kétség hatása van torokgyulladásnál, rekedtség-nél, a nyak bármely bántalmánál stb. 3. Alaposan megszüntet minden lázt. 4. Meglehetősen gyógyítja a máj, gyomor és a belek minden betegségét, különösen gyomorgöröcsöt, kólikát és hasragást. 5. Gyenge hashajtó és vér-tisztító hatású, tisztítja a veséket, megszünteti a hypochondriát és buskomorsógot, erősíti az étvágyat és emésztést. 6. Kétség azokat tesz fogfájásnál, odvas fogaknál, szájpneumonánál, minden fog és szájbajnál, megszünteti a felbűfögést s a száj és gyomor rossz szagát. 7. Különleg kétségű gyógyszer minden sebre, akár régi az, akár új, sérülésekre, orbánczra, pattanások, füstölök, szemölcsök, égési sebekre, megfagyott tagokra, ruhakosz s kitértekre, fel pattogzott és érdes kezekre stb. megszünteti a fejfájást, zugást, szarkatást, közvényt, fülfájást stb. Jól vigyázzon mindenki a fenti zöld apácza-védjegyre. — Hamisítás ellen a legbiztosabb óvszer a gyáramból való direkt megrendelés. A szállítás csakis a szabadalmazott eredeti dobozokban 12 kis vagy 6 dupla üveggel történik. Ausztria-Magyarország minden postaközpontjára bérmentve 12 kis vagy 6 dupla üveg ára 4 korona, Bosznia és Hercegovinába bérmentve 12 kis vagy 6 dupla üveg 4 korona 80 fillér, 12 kis vagy 6 dupla üvegnél kevesebb nem szállítatik. — Szétküldés csak a pénz előre beklüdesse vagy az összeg utánvétele mellett.

Miért szenved ? mikor biztos gyógyító hatásra van kihatás még a legrégibb sebeknél is a

Thierry A. gyógyszerésznek egyedül valódi

Centifolia-kenőcs

használatánál, amely által majdnem minden alkalommal, még a fájdalmas és veszélyes műtétek vagy amputálás is elkerülhető és utóérhetlen úgy a sebek gyógyításában, mint a fájdalom enyhítésében is. A valódi Centifolia-kenőcs használható: gyermekágyas fájó mellére, tejfolyás megakadásánál, mell-megkeményedés, orbáncz, minden időtől bajoknál, sebes lábak vagy tagokra, sebek, sőtölés, dagadt lábknál, sőt csontszúrnál is; ütés-, szúrás-, vágás-, zúzás- és lösebeknél; minden idegen anyag, mint: üveg vagy faszilánk, homok, serét, tövis stb. kiszívására; mindenféle daganatok, kelések, támadások, pokolvar, sőt rákbajnál is; gilyesz ellen, körduméreg, pórsenés, sebes lábak, mindenféle égési sebek, fagyos tagok, a beteg fekvéstől fáradt tagjaira, nyakdaganat, a vér betegségei, fülfolyás, gyermek-ótvár stb. bántalmak ellen. Két tégelynél kevesebb nem küldetik; a szállítás csakis az árnak előleges beklüdesse vagy utánvét mellett történhetik. Két tégely ára szállítólevéllel, portó és csomagulással együtt 3 korona 60 fillér. Számtalan elismoró-levél áll rendelkezésre. Mindeki óvatik a hatásatlan hamisítványok vásárlásától s tessék ügyelni, hogy minden tégelyre a fenti védjegy és a cím: „Schutzengel Apotheke des A. Thierry in Pragada” becéve legyen.

A gyógyhatásukban utóérhetlen eme két szer a romlásnak nincs kitéve, hanem ellenkezőleg, minél régebbiek, annál jobbák és hatásosabbak lesznek, sem a hideg, sem a meleg által nem szenvednek és azért bármely évszakban szétküldhető. Legtöbbnyire már az orvos megérkezéseig is segítenek, nagyon természetes, hogy sokáig szabad hamisítványokat, vagy pedig más értelmetlen és hatás nélküli úgynevezett pótzsereket használni, amelyekért a pénzt hiába dobják ki, hanem csakis ezen két regen jónak elismert, valódi, olcsó, megbízható és mindamellett teljesen ártalmatlan világhírű szer kell vásárolni, amelyeket minden családban minden előfordulható esélyre készletben kell tartani. Ahol pedig ezen szer a valódiság minden kellekével ellátva nem voltának kaphatók, úgy kérjük azokat közvetlenül

Thierry (Adolf) gyógyszerésznél Limited „Schutzengel Apotheke” Pragada bei Robitsch-Sauerbrunn megrendelni.
Központi raktár: Budapest Török J. gyógyszerésztárában. Zágráb Mittelbach S. gyógyszerésztárában. Bécsben C. Brady gyógyszerésztárában. 1902

Gyümölcs és szőlő bor készítő gépek.

Gyümölcs és szőlő sajtók,

folytonosan ható kettős emeltyű szerkezettel és nyomó szabályzóval.

A munkaképesség 20% nagyobb mint bármely más sajtónál.

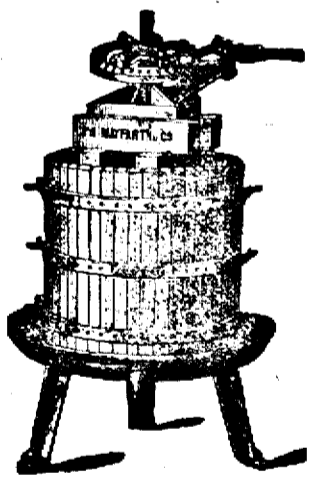
Hydraulikus sajtók.

Szőlő és gyümölcs zúzó

és bogymorzsolók.

Teljesen felszerelt szüretelő készülékek.

Szőlő és gyümölcs őrlők, Aszaló készülékek gyümölcs és füzelék aszalásra, gyümölcs-vágó és hámozó gépek, legújabb szerkezetű szabad. önműködő „HYPHONIA” gyümölcs és szőlővessző permetezők.

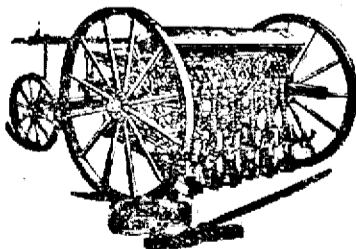

szőlő ekék.

A legjobb vetőgépek

Mayfarth Ph. és társa legújabb szerkezetű „Agricola”

(tolóvetőkerék-rendszer) vetőgépei.

Mindennemű mag- és különböző magmennyiség számára, váltókerekek nélkül, dombon, avagy síkon, a legkönnyebb járás, legnagyobb tartósság és mind a mellett a legolcsóbb ár által júnnek ki. A lehető legnagyobb munkaidő- és pénzmegtakarítást teszik lehetővé.

Különlegességeket széna- és szalmaprések, kézi használatra, kukorica morzsolók, cseplőgépek, járgányok, gabonarosták, trieurók, ekék, hengerek és boronákban a legújabb rendszer és elismert legjobb alkotás alkalmazása mellett gyártanak és szállítanak.

Mayfarth Ph. és Társa

gazdasági gépgyárak, vasöntődék és vashámorművek

Alap. 1872. **BÉCS. II/1 Taborstrasse 71. 850 munkás.**

Kitüntetve több mint 490 arany ezüst és bronz éremmel, az összes nagyobb kiállításokon. — Részletes árjegyzék ingyen. — Képviselek és viszont elárúsítók kerestetnek. 965

A bevonulandó Egyéves önkéntes urak

szíves figyelmükbe ajánljuk ujonnan és dusan felszerelt

egyenruházati üzletünket,

ahol is a legsikkesebb egyenruhákat készítünk.

Kiváló tisztelettel

Hammer és Szukop

Arad, Salacz-rtcza.

1492

Rozsnyay-féle

chinin czukorka, chinin csokoládé

RS pályakoszoruzott készítmény. **RS**

gyermeknek láz, hideglelés, váltóláz ellen kitűnő sikerrel alkalmazható. **Nem keserű!** Csak akkor valódi, ha a csomagoló papiroson Rozsnyay Mátyás névalírása olvasható.

Fenyő illat.

Különösen alkalmas a szoba levegőjének felhígítására és tisztítására

Egy üveg I kor. 50 fillér.

Hasis-Colloodium.

Kitűnő, minden mászert felülmuló hatású tyukszem és bőrkeményedés ellen.

Egy üveg ára 70 fillér.

Kitűnő minőségű likőr eszenciák, melynek segítségével pár perc alatt zamatos, finom likőrt készíthetünk.

Barack	Cacao blanc	Cseresznye	Császárkörte
Anizette	Chartreuse	Marasquino	Vanília
Benedictine	Curacao	Kávé	Zeller

Egy üveg ára I korona.

Kapható:

ROZSNYAY MÁTYÁS gyógyszerésztárában

Aradon, Szabadság-tér.

Az Első Gyulai Gőzmalom házi kenyér sütődéje

tisztelettel értesíti a nagyérdemű közönséget, hogy újabb sütőkemenczék felállítása folytán most már háromly m-nnyiségű és minőségű kenyeret, tetszés szerinti súlyban és alakban megrendelésre mindenkor pontosan hához szállít. 1490

Feltűnő eredmény érhető el

a Hajós-féle

Ibolya-Créme

használata által, mely egy pár nap alatt elmulaszt Szeptis, májfolt, bíbros, bőrvörösséget és mindennemű arczfoltosságot. E remek ártalmatlan cosmeticus szer a bőrben teljesen felszívódik, minek következtében a hatás bámulatos gyorsasággal áll be.

==== Nappal is használható! ====

A párisi és londoni hygienicus kiállításokon aranyérmekkel kitüntetve.

Ára egy tégelynek 50 kr.

Ibolya-oréme szappan 35 kr. Ibolya hölgypor fehér, rózsás és orém színben egy drb. 60 krajczár.

Ibolya tej (Eau de Violette de Hajós) egy üveg 50 krajczár.

RS Óvakodjunk értéktelen utánzatoktól! **RS**

Bevásárlásnál csakis HAJÓS féle készítményeket tessék elfogadni.

Olesőbb ajánlat, mint hamisítvány visszautasítandó!

Kapható a készítő feltalálónál:

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyvegyészeti laboratóriumában

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben,

továbbá Aradon: Vajtek Kálmán, Tábor Gyula, Pécskán: Adler Gy. Lajos, Simándon: Csiky Lukács gyógyszerész uraknál.

Az Arad sz. kir. város által segélyezett

ARADI ZENE-CONSERVATORIUMBAN,

mint az országos magy. kir. Zeneakadémiára előkészítő iskolában (Arad, Szabadság-tér 21. sz.) a beiratások **szeptember 1-től** mindennap d. e. 10—12-ig, d. u. 4—7-ig tartatnak.

Tanítatnak mint főtanzakok: zongora, hegedű, mélyhegedű, gordonka, gordon, czimbalom, magánének és minden fuvóhang. Mint melléktárgyak: zeneelmélet, összhangzatlan, zeneszerzés, zenetörténet, karének, kamarazene, zenekariskola és zongoraösszjáték ugyanazon tanterv szerint mint az országos zeneakadémián Budapesten.

TANÁRI KAR:

BAYER-BETTELHEIM IDA, (felügyelőnő) zongora és zeneelmélet.
KISS KÁROLY, czimbalom.
KLEIN SÁNDORNÉ, zongora.

MUTTERMÜLLER JÓZSEF, (igazgató) gordonka, zongora és kamarazene.
MUTTERMÜLLERNE-LENGYEL ERZSI, zongora- és zeneelmélet.
SPERBER FRIGYES, (igazgató) hegedű, mélyhegedű és zenekar iskola.

SCHREYER JAKAB, zongora.
UNGER MOR, (igazgató) hegedű, zongora és zenekar iskola.
WEICHHART AURORA, magán-ének.

Az intézetben a fentebb nevezettekén kívül szükség esetén néhány segédtanár is tanít.

Tandij havonként: az alsó osztályokban 10 korona, a felső osztályokban 12 kor., fuvóhangszerekre 3 kor. Előre fizetendő.

RS BEIRATÁSI DIJ 6 KORONA. **RS**

Az igazgatóság figyelmeztetni kívánja saját érdekükben a növendékeket, hogy a beosztás alkalmasabb eszközölhetése végett beiratkozásra mielőbb jelentkezzenek.

Az igazgatóság.

Jersan-Cacao

könnyen emészthető, jó ízű, vastartalmu eledel, és erősítő szer, amely vért képez és az idegeket erősíti.

Tudakozódjunk orvosainknál.

Minden gyógyszerárban kapható.

Főraktár Aradvármegye részére VOJTEK és WEISZ drogueria nagykereskedésében Aradon. 1985

Tisztelt hölgyközönség!

Mindazon urasszony és urhölgy, ki ezideig Pestről vagy Bécsből rendelte fűzőit, rendszerint több kellemetlenségnek volt kitéve. Tehát, hogy ez meg legyen gátolva, méltóztassék az új fűzőkészítőhöz fáradni s készítsessen egy próbafűzőt, s meg fog győződni arról, hogy nálam épp oly szabású fűzők készülnek, mint Budapesten vagy Bécsben. S ezáltal a n. é. hölgyközönség pár koronával olcsóbban jut a legjobb kivitelű és a legdivatosabb fűzőkhöz.

Ajánlom különösen erős hölgyeknek, mérték után készülő

angol szabású fűzőimet
6 frttól kezdve.

Továbbá készíték

fűzőket acélrugóval 3 forinttól kezdve,
kis divatos fűzőt 5 koronától kezdve,
Egyenes tartót övfűzővel 3 forinttól kezdve

Vidéki megrendeléseket a legpontosabban eszközölk. Tisztítások és javítások elfogadtatnak.

Kérem a n. é. közönség bizalmát. Kiváló tisztelettel

PILCZ IRMA,
fűzőkészítő

Arad, Deák Ferencz-utca 30. sz. (Bonts-ház.) 1423

Hirdetmény.

Van szerencsénk a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy sikerült egy

legelső rangu kötszer gyárral

oly megegyezésre lépni, melynél fogva antisepticus kötszereket és kötőanyagokat legkiválóbb és legfinomabb minőségben legolcsóbb árakon hozhatunk forgalomba. **Usszes kötszereink az 105147. számú m. kir. belügyminiszteri rendeletnek szigoruan megfelelo minőségben és csomagolásban vannak előállítva.** — Mivel említett kötszereket egy tömegben rendeljük, azon kellemes helyzetben vagyunk, hogy minden concurens áraknál olcsóbban szállíthatunk még a legkisebb mennyiségnél is.

Tájékoztatásul álljon itt egy néhány gyakrabban használt kötszerek árjegyzéke:

100 grm Brunswatta henger csomagolásban	44 fillér.
1/4 kló	80 fillér.
1/4 " " " "	1 kor. 50 fillér.
1 " " " "	2 kor. 40 fillér.
1 metere Steril-gaze (Hydrophil gaze)	28 fillér.
Calioó és mull-polyák minden árban.	

Ipar és házi czélokra szolgáló gyógyszerfélék minden versenytár betartása mellett kapható. 1117

Raktárak:

Az összes aradi gyógyszerárakban.

A jegyzői teendőikben teljesen jártas

nős egyén

folyó évi szeptember 1-től

alkalmazást nyerhet.

Évi fix fizetés 1000 korona és 10 kbmt tűzifa.

1477 Bokszei körjegyző.

A Szabadság-tér 16. számú házban,

tehát a legélénkebb forgalmu helyen egy szép, nagy, magas

bolthelyiség,

mely esetleg két részre is osztható

azonnal kiadó.

Bővebbet a háztulajdonos, Domány József irodájában. 1464

Nagyszebeni Földhitelintézet.

A legelőnyösebb feltételek mellett engedélyezünk

jelzálogkölcönöket

30 1/2, 35, 40 1/2 és 50 évi visszafizetésre (amortizációra) féléves részletekben, melyekben egy a kamat, mint a tőke törlesztése befoglaltatik.

A kölcsönök készpénzben a záloglevelek teljes névértékben fizettetnek ki.

A kölcsönök közvetítését eszközli megbízottunk

Szücs F. Vilmos Aradon,

ki is mindennemű felvilágosítással szolgál.

Nagyszebeni Földhitelintézet.

Hivatkozva a fenti hirdetésre, kérem a t. jelzálog kölcsönt kereső közönséget, hogy úgy mint eddig, továbbra is bizalommal forduljon ügyeivel hozzám, elvem mindenkor a közönség szolid kiszolgálása volt s marad is

A bekelezési költségeket kívánatra előlegezem, díjazásom utólagos.

Tisztelettel

SZÜCS F. VILMOS

Ingatlan és földhitel kölcsönintézet 1025

Arad, Boros Beni-tér 22. sz. (Spielmann-ház) I. emelet.

MINDEN HOLGYNEK

SZÜKSÉGES ARCZBŐRE MEGVÉDÉSÉRE A

FÖLDES-FÉLE

MARGIT-CREMET

használni.

Ezen kitünő összeállítású és most már az egész művelt világban elterjedt készítmény nem zsiros kenőcs, hanem a bőr által azonnal felszívódó vegykészítmény. Teljesen ártalmatlan és azért bármily hosszú ideig használva sem árt. Par napi használat után megszüntet szeplőt májfoltot, bőrtakát (mitesser) és minden arcztisztatlanságot. Massazsához használva eltüntet redőket, himlőhelyet stb.

Csakis azon készítmények valódiak, a melyek czimeres védjegyemmel vannak lezárva.

Hamisítványoktól tessék óvakodni!

Egy tégely ára 1 korona.

Margit szappan 70 fillér.

Margit poudert 1 kor. 20 fill.

Kapható Aradon az összes gyógyszerárakban és droguerlában.

Apátfalván: Tar Imre, Battonyán: Fodor István, Vargha Antal, Borosjenőn: Pintér Ferencz, Boros-Sebesen: Zangerl Gyula, Berzován: Székely Sándor, Cs.-Apáczán: Bonomi Antal, Cs.-Palotán: Nagy Albert, Csersző: Berkes Armin, Elekén: Ifj. Pekker István, Füldeákon: Boros Károly, Glogovácson: T. Zombory János, Gurahonczon: Molnár István, Gyorokon: Maszyk Dániel, Kis-Jenőn: Bayer György, Kevermesen: Schögl Pál, Kun-ágotán: Fejes Lajos, Kurtioson: Hackenberger László, Medgyesegyházán: Kelecsényi Ferencz, Mező-Kovácsbázán: Szabady Viktor, M.-Radnán: U. Kossuth Pál, Nagy-Halmágyon: Hanzócs Adám, Nagy-Zerinden: Vály Géza, Ó-Pécskán: Rokezin János, Pankotán: Posevitz Gusztáv, Pitvaroson: Szabados József, Székudvaron: Fromm D. Traugott, Simándon: Csiky Lukács, Soborsinban: Károlyi Kálmán, Szemlakon: Hauszler Sándor, Tauczon: Kuntz János, és Uj-Aradon: Ternajgó Géza urak gyógyszerárakban.

Apró hirdetések.

Minden kihirdetés beiktatása leg-
alább egy koronába kerül és 20 szó-
lehet, minden további szó 4 fillérbe,
vastagabb betűkből 8 fillérbe kerül. A
kis hirdetések előre fizetendők. Ár-

tevéseket a kiadóhivatal ad. Kér-
beni kérdésekhez a válasza való tá-
lyog mellékelendő. Telefon értesítések
nem ad a kiadóhivatal.

Vidéki iskolás fiúk

teljes ellátásra felvétetnek Deák
Ferencz-utca 32. sz. I. emelet
jobbra. 1442

Német-magyar Bonne

gyermek mellé ajánkozik. Szi-
ves megkeresések e lap kiadó hi-
vatalához küldendők: „Figyelmes
Bonne” jelige alatt. 1441

Házmesteri állást

keres egy gyermektelen házaspár
Czim: Kolarits György, Tököl-
tér 6/a. 1445

Két-három gyermek

intelligens családnál teljes ellátást
kaphat. Bővebbet Fischer Ármin,
Batthyányi-utca 22. sz. 1446

Egy kitanult főzőné,

ki minden meleg és hideg étke-
ket elkészíteni, azokat diszesen tá-
lalni tud, ajánkozik menyegzőkre
vagy uri házakhoz főzni. Czim:
Csiky Gergely-utca 17., ajtó 4. 1402

Iskolás gyermekek ellátást

kaphatnak. Tanítás. — Felvilágosi-
tást ad Ingusz könyvkereskedő
Aradon. 1473

Kiadó!

Egy jó forgalmu szatócs-üzlet be-
tegség miatt kiadó. Bővebbet a ki-
adóhivatalban. 1461

Kerestetik azonnali belépésre

2 ügyes, a fűszer- és vasszakmá-
ban jártas és nagyobb üzletekben
működött fiatal segéd. Bővebbet
Ries J. és Társa, Szabadság-tér.
1472

Két iskolás fiú

egy helybeli intelligens családnál
teljes ellátást kaphat. Czim a ki-
adóhivatalban. 1474

Hatóságilag engedélyezett nemzetközi
állatorvosi

Tudakozó intézet

Bécs, L. Vorlaufstrasse 4.
Tudósítások direkte hozatási forrásokról,
valamint direkte eladásokra, az állati be-
tegségekről stb. tanácsok és oktatások.
Kérjen ingyen prospektust! 1998

Orczy-utca 20. sz.

kiadó szeptember 1 től 2 csinosan
butorozott szoba, külön-külön be-
járattal, esetleg egybe előszobával.
1486

Eladó

4 drb 65 hektos boroshordó és egy
jó karban levő nagy tizedes mérleg.
Czim a kiadóhivatalban. 1489

Két-három

iskolás fiú, izraelita családnál, Rá-
kóczy-utca 24., ajtószám 1. teljes
ellátásra felvétetik. 1493

Zongora tanítónő,

ki még néhány szabad órával ren-
delkezik, kezdőket és haladókat el-
fogad, precíz oktatásban részesít.
Szíves megkereséseket kér Sza-
lay Aranka, Csiky Gergely utca
11. sz. 1494

Senki

se mulasztja el egyik legrégebb buda-
pesti bankházunk részére törvényesen
megengedett állam- és hitelsorsjegyek-
nek eladására való ügynökség végett
jelentkezni. Legmagasabb jutalék, elő-
leg, esetleg fix fizetés. Ajánlatok „M.
V. 8912” alatt Haasenstein és Vog-
ler hirdetési irodájához, Budapest
intézendők.
1891

Öregeknek és ifjaknak

hasznos utbaigazításul szolgál a most
újbol megjelent és számos kiadást ért
Dr. Müller (Med. Rath.) által írott

Megromlott ideg-, faj- és nem-rendszer
czimű könyve, amely jó tanácsokat ad
ezen bajok ismertetésére és gyógyke-
zelésére. 1075

Egy korona 20 fillér bélyegeken
történt előzetes beküldése eseten bér-
mentve küldi Curt Röber Braunschweig.

Ház-eladás.

Aradon, a belvárosban, igen
élénk forgalmi helyen lévő

korcsma

bor, sör- és pálinka-méréssel
egybekötve, szép udvari helyi-
séggel és tekepályával ellátva,
esetleg ujjáépítéshez is alkal-
mas, remek szép sarokhely,
közbejött betegség miatt

eladó.

Bővebb felvilágosítással szol-
gál Horváth Pál, Magyar- és
Csiky Gergely utca sarkán,
10. sz. 1488

Különleges ujdonság!

Arad és vidéke t. közönségének b. figyelmébe ajánlva.

Szeptember hó 1-én megnyitja

ZÁRAY GÉZA

inyes-áru (delikatesz), élelmi-szer üzletét

és buffetjét

Andrássy-ut 18. sz. házban (Bloch papirkereskedő mellett).

hol is diszasztal és finom konyha legszigorubb igényeinek meg-
felelő sajátkészítette hús- és egyéb delikateszek, a konyha tá-
mogatására szolgáló élelmi szerek és élvezeti cikkek, továbbá
családi ünnepek, jourok s egyéb összejövetelek alkalmára finom
felvágottak, díszített ételes talak s különleges inyes készítmények
fognak kiszolgaltatni, az üzlet melletti buffetben pedig a leg-
finyásabb gourmand is inyes-falatokkal s finom kortyokkal fogja
ízlesét kielégíthetni.

A külföld legkiválóbb városaiban szerzett tanulmányaim
garantiát nyújtanak arra, hogy helyt fogok állani ennek, kérem
kedves szülővárosom szíves pártfogását. 1487

Aninai rudvas,

Resiczai lemezek.

Van szerencsénk ezen-
nel jelenteni, hogy gyártmányaink
egy hatóságilag bejegyzett minő-
ségi korona — farkas védjeggyel
vannak ellátva, a minek szíves fi-
gyelembe vételét kérjük. Szabad.
oszt.-magy. államnsut-társaság ma-
gyar bányái, külai és uradalmainak
igazgatósága. 1484

Eladandó!

Aradon a Varjassy József-
(ezelőtt kórház-) utcában 14.
szám alatt levő

uri lakház

és 3, esetleg 4 házhely,
nemkülönb a Dezső-utczá-
ban is

4, esetleg 6 házhely,

továbbá az ugyanott fekvő kert-
ben körülbelül 1000 négysz. öl
területen termő és részben már
érésnek indult idei egész

csemege-szöllő termés

vagy egészben, amint termé-
szetben található, vagy méter-
mázsánként meghatározott egy-
ségárban eladandók. — A szöllő
vevőjének ott egy lakszoba folyó
évi október hó 31-ig ingyen bo-
csáttatik rendelkezésre, esetle-
ges megállapodás szerint a
szoba továbbra is átengedhető.

Bővebb felvilágosítással szol-
gál Hruzek Béla Uj Aradon, fő-
utca 11. sz. a. 1467

Uj hal-áruda!

Van szerencsém a n. é. vevőimtet egy
a n. b. közönséget értesíteni, hogy Ara-
don, a haltéren az „Arany potyka”
helyiségében

élő és nyers halak

bármely nagyságban és fajban a napi ár-
folyam szerint mindenkor nálam kapha-
tók. Postai megrendelések a legponto-
sabbán utánvét mellett eszközöltetnek.

Bécses pártfogásáért esd

tisztelettel

Widulovits Mária,
haláruda tulajdonos.

302

Zálogcédulákat,

tört aranyat, ezüstöt és ékszer-
tárgyakat készpénz fizetés mel-
lett a legmagasabb árban vesz

DEUTSCH IZIDOR

órás és ékszerész 42

ARAD, TEMPLOM-UTCZA

Minorita-palota.

Alkalmi vételek folytán legol-
csóbb bevásárlási forrás!

Arad legnagyobb

óra és ékszer-raktára.

TELEFON 438.

KÉSZ

butor eladás!

Ajánlom a n. é. közönség-
nek szolid kivitelű

kész-butoraimat

és olyanokra megbízást kész-
séggel elfogadok. 1899

Varga József

asztalos-mester

Arad, Kápolna-utca 6. sz.

Apateleken

7³/₄ katasztrális hold
teljesen

termő szőlő

előnyös feltételek mellett, az
idei terméssel együtt, szabad
kézből 1487

azonnal eladó.

Bővebbet Perényi-utca 3.
szám alatt, földszint jobbra.